

Bezoekadres
Bos en Lommerplein 250
1055 EK Amsterdam

Postbus 57239
1040 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
Fax 020 253 0727

www.west.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel West

Directie Strategie en beleidsrealisatie
Afdeling Dienstverlening en welzijn

De vernieuwing van Welzijn in West

Richting voor het uitvoeringsprogramma
Iedereen in West doet mee en telt mee

Naar Welzijn Nieuwe Stijl

'Iedereen in West doet mee en telt mee'. Dat is de titel en het motto van het programma waarin het dagelijks bestuur van stadsdeel West zijn beleid op het gebied van welzijn heeft neergezet, als uitwerking van het coalitieakkoord.

De Nota De Vernieuwing van Welzijn in West die nu voor u ligt, beschrijft het kader waarbinnen het dagelijks bestuur van Stadsdeel West het programma *'Iedereen in West doet en telt mee'* gaat uitvoeren.

Deze nota heeft twee doelen:

1. De keuzes benoemen die gemaakt moeten worden om in de komende vier jaar de ambities te realiseren terwijl er tegelijkertijd bezuinigd wordt.
2. De vernieuwing van het welzijnswerk in te zetten onder de noemer Welzijn Nieuwe Stijl. Deze vernieuwing wordt deze bestuursperiode ingezet, maar de veranderingopgave is zo groot dat deze meer als drie jaar tijd zal kosten.

In oktober 2010 heeft het dagelijks bestuur de notitie *'Naar Welzijn Nieuwe Stijl in West'* vastgesteld. Daarin staat de visie van het dagelijks bestuur op de vernieuwing die nodig is in het welzijnswerk. Over die visie is met allerlei groepen en organisaties van gedachte gewisseld. Ook is het stuk ter kennisname aan de stadsdeelraad gestuurd. De reacties waren overwegend positief. Dat heeft het dagelijks bestuur verheugd. De keuze voor Welzijn Nieuwe Stijl wordt klaarblijkelijk breed gedragen. Dat stemt hoopvol. Nu komt het er op aan daadwerkelijk werk te maken van de voorgestane vernieuwing.

De keuze voor Welzijn Nieuwe Stijl is een keuze om het welzijnswerk toe te snijden op de vragen en behoeften van deze tijd. Het is ook een keuze om tot slimme, creatieve oplossingen te komen, onder meer doordat het welzijnswerk allianties aangaat met zorginstellingen, woningcorporaties, vrijwilligersorganisaties, buurt- en bewonersoverleggen, enzovoort. En een keuze om scherper te focussen op de problemen en vragen van bewoners en om meer uit te gaan van de eigen kracht van bewoners.

Die keuze is niet ingegeven door de bezuinigingen. Ook zonder de bezuinigingen had het bestuur ervoor gekozen. Wel betekenen de bezuinigingen dat de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl gerealiseerd moet worden met minder geld en dat dus in die zin het voorzieningenniveau onder druk staat. Niet alleen het rijk en de centrale stad hebben omvangrijke *'heroverwegingen'* aangekondigd. Ook in het coalitieakkoord van Stadsdeel West staat een bezuiniging aangekondigd van 3,55 miljoen op het welzijnsbudget. Dat laatste is omvangrijk en maakt de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl er niet makkelijker op.

Deze nota geeft richting aan de uitvoering van het programma *'Iedereen in West doet mee en telt mee'*. Dat betekent dat deze nota gaat over het welzijnsbeleid en niet over bijvoorbeeld het jeugdbeleid. Hiervoor heeft het stadsdeel een ander uitvoeringsprogramma. Uiteraard worden de programma's van het stadsdeel in samenhang uitgevoerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 komt aan de orde dat de ambities van het stadsdeel leiden tot het met voorrang aanpakken van een viertal problemen. Verder wordt uiteengezet dat bezuinigingen van centrale stad en rijk leiden tot een stapeling van effecten bij bepaalde groepen van bewoners en dat dit het stadsdeel noodzaakt tot het maken van keuzes.

In hoofdstuk 2 worden de vier problemen behandeld die het stadsdeel met voorrang wil aanpakken. In hoofdstuk 3 gaat het over de manier waarop het stadsdeel wil dat deze problemen worden aangepakt. Hier gaat het over de vernieuwing van het welzijnswerk, die ingezet wordt onder de noemer Welzijn Nieuwe Stijl. Er wordt ingegaan op de veranderende rol van bewoners, welzijnsorganisaties en het stadsdeel en op de gebiedsgerichte aanpak.

Hoofdstuk 4 gaat over de richtinggevende kaders voor de versterking van de uitvoering. Er wordt voor vier beleidsterreinen op basis van de uitgangspunten van Welzijn Nieuwe Stijl het kader geformuleerd voor de harmonisatie en versterking van de uitvoering.

Hoofdstuk 5 bevat de financiële paragraaf van deze nota. Er wordt in aangegeven langs welke uitgangspunten de taakstelling voor de bezuiniging op hoofdlijnen wordt gerealiseerd. Dit leidt tot een indicatie van de bedragen waarmee deze taakstelling wordt ingevuld.

In hoofdstuk 6 wordt tot slot aangegeven welke stappen nog gezet moeten worden voor de realisatie van de inhoudelijke en financiële kaders, die in deze nota zijn vastgelegd.

Door de nota heen worden hoofdstukken of paragrafen van een hoofdstuk afgesloten met een alinea onder de titel *Deze aanpak moet leiden tot ...*. Dit is een soort rode draad door de nota heen, die uitmond in een paragraaf met de titel *Deze aanpak moet leiden tot ... opdat* in hoofdstuk 5. In deze paragraaf wordt de inhoudelijke onderbouwing gegeven van de uitgangspunten die gehanteerd worden bij de invulling van de financiële taakstelling.

Inhoud

Naar Welzijn Nieuwe Stijl	2
<i>Leeswijzer</i>	2
1. Het kader: hoge ambities, minder middelen, scherpe keuzes	6
<i>Bezuinigingen op meer niveaus</i>	7
<i>Gestapelde effecten</i>	7
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	7
2. De vier belangrijkste problemen	8
<i>Armoede</i>	8
<i>Onvoldoende deelname aan het maatschappelijke leven</i>	8
<i>Onvoldoende zelfredzaamheid</i>	9
<i>Sociaal isolement</i>	9
<i>Meervoudige problematiek</i>	10
<i>Preventie</i>	10
<i>Niet alleen bewoners met problemen</i>	10
3. Hoe gaan we die problemen aanpakken?	11
<i>De veranderende rol van bewoners</i>	11
<i>De veranderende rol van de welzijnsorganisaties</i>	12
<i>De veranderende rol van het stadsdeel</i>	13
<i>Het gericht bereiken van de mensen waar het om gaat</i>	15
<i>Gebiedsgericht aanpakken</i>	15
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	16
4. Richtinggevende kaders voor harmonisatie en versterking van de uitvoering	18
4.1 <i>Ondersteuning en Zorg</i>	18
Toegang tot voorzieningen - informatie en advies	18
Aanbodcoördinatie	19
Het Maatschappelijk Steunsysteem (MSS)	20
Maatschappelijke dienstverlening	20
Woonservicebeleid	21
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	23
4.2 <i>Maatschappelijk participatie</i>	23
Activering en inburgering	23
Voor en met elkaar	24
Vrijwilligersbeleid	25
Sociaal-cultureel werk en opbouwwerk	26
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	27
4.3 <i>Armoedebeleid</i>	27
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	28
4.4 <i>Accommodatiebeleid</i>	29
Drie uitgangspunten	29
Multifunctionele accommodaties	30
De rol van het stadsdeel	32
Commerciële activiteiten	32
<i>Deze aanpak moet leiden tot</i>	33
5. Financiële taakstelling nader ingevuld	34
<i>Deze aanpak moet leiden tot ... opdat</i>	34
<i>En dit doen we NIET meer</i>	35
<i>De realisatie van de financiële taakstellingen op hoofdlijnen</i>	36
<i>Het verdere proces</i>	39
6. Voor de Vernieuwing van Welzijn in West - hoe nu verder?	40
<i>Wat komt er in de Uitwerkingsnota 'Voor de Vernieuwing van Welzijn in West'?</i>	40
<i>De veranderopgave</i>	40
<i>Concrete uitwerking van de bezuinigingen</i>	40
<i>Naar minder welzijnsaanbieders in Stadsdeel West</i>	41
<i>Verder nog</i>	42
<i>Samenvattend komt er in de uitwerkingsnota:</i>	42
<i>Nota's op onderdelen van de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl</i>	42
<i>Communicatie</i>	43
Bijlage 1: Indicatoren Welzijn en zorg	44
Bijlage 2a: Welzijnsaccommodaties in West	45

Bijlage 2b: Overzicht van de bestaande welzijnsaccommodaties	47
Bijlage 3: bezuinigingen bij rijk en centrale stad.....	54

1. Het kader: hoge ambities, minder middelen, scherpe keuzes

In 'West maakt het verschil', het coalitieakkoord 2010 – 2014, geeft het bestuur van Stadsdeel West duidelijk aan dat het gelooft "in de wil en kracht van mensen om zelf hun leven vorm te geven". Tegelijkertijd wijst het op de realiteit dat dit voor veel bewoners een hele opgave is: "Nog te veel mensen leven in armoede of hebben schulden. Nog te veel mensen staan aan de kant en kunnen het niet op eigen kracht. Bovendien zien we dat in West nog behoorlijk wat inwoners, met name allochtone vrouwen en ouderen, in een sociaal isolement leven."

Het bestuur wil dat deze bewoners ondersteund worden om hun kansen te vergroten om volwaardig aan de samenleving deel te nemen: "West is de plek waar iedereen meedoet en meetelt".

Concreet gaat het Stadsdeel die ambitie realiseren met het programma 'Iedereen in West doet mee en telt mee'. Het dagelijks bestuur heeft voor dit programma een 'ambitieboom' opgesteld, een schematische voorstelling van de doelen van dit programma en de middelen waarmee deze doelen gerealiseerd gaan worden. Het hoofddoel en de subdoelen van deze ambitieboom liggen vast en zijn in de programmabegroting 2011 van het stadsdeel opgenomen. Het gaat er nu om de aanwending van de middelen in deze tijd van bezuinigingen zo te herijken, dat zo effectief mogelijk de doelen worden gerealiseerd.

De hoofddoelstelling van het programma 'Iedereen in West doet mee en telt mee' luidt: vergroten maatschappelijke participatie en mensen stimuleren hun eigen kracht te gebruiken. Om deze hoofddoelstelling te realiseren worden vervolgens de volgende zes subdoelen geformuleerd:

1. Afname sociaal isolement.
2. Verbetering leefsituatie mensen met meervoudige problemen.
3. Verbetering gezondheid.
4. Toename zelfredzaamheid, zelfstandigheid.
5. Toename actief burgerschap, deelname aan civil society.
6. Afname armoede en sociale uitsluiting.

Deze nota is de eerste stap om de focus op deze doelen scherp te krijgen. Maar het gaat het stadsdeelbestuur niet alleen om een focus op de doelen om de problemen op te lossen, die bewoners belemmeren om mee te doen. Het gaat ook om richting te geven aan de wijze waarop in de aanpak ervan uit wordt gegaan van de eigen kracht van mensen. Niet alleen de kracht van bewoners waar het (relatief) goed mee gaat, maar ook die bewoners die ondersteuning nodig hebben. Iedereen kan op zijn of haar manier een bijdrage leveren. Iedereen telt mee.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de van de effectindicatoren waarmee het stadsdeel de realisatie van deze subdoelen evalueert. Het betreft de effecten en effectindicatoren uit de programmabegroting 2011 van het stadsdeel. Deze effectindicatoren geven overigens meer inzicht in 'de staat van het stadsdeel'. Ze zijn als het ware de thermometer die aangeeft hoe het ervoor staat. Ze geven echter minder inzicht in het effect van de inzet van de middelen van het stadsdeel. Onderdeel van de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl is dat onderzocht wordt of er indicatoren ontwikkeld kunnen worden, die meer inzicht geven in het effect van de inzet van middelen.

Aan het subdoel 'Verbetering Gezondheid' geeft het dagelijks bestuur geen prioriteit. Daarmee zijn vooral andere partijen en overheden actief bezig en de bevoegdheden en taken van het stadsdeel zijn op dit gebied slechts gering. Gezondheidsbevordering kan wel deel uitmaken van de realisatie van andere doelen. Het speelt in ieder geval een rol in het sportbeleid van het stadsdeel. In het jeugdbeleid is expliciet aandacht voor het tegengaan van overgewicht bij jeugdigen.

Om de andere subdoelen te realiseren gaat stadsdeel West vier problemen met voorrang aanpakken:

- sociaal isolement;
- onvoldoende zelfredzaamheid;
- onvoldoende deelname aan het maatschappelijk leven;

- armoede.

Bij sommige mensen komen die problemen tegelijk of in combinatie met nog andere problemen. Prioriteit wordt gegeven aan het aanpakken van deze meervoudige problematiek.

Het gegeven dat het uitvoeringsprogramma 'Iedereen in West doet mee en telt mee' in samenhang wordt uitgevoerd met het uitvoeringsprogramma 'West heeft de beste brede scholen' betekent dat bij de aanpak van deze problemen ook wordt gekeken naar het effect van deze problemen op jeugdigen. Kampen jeugdigen zelf met deze problemen? Wat betekent het voor jongeren wanneer hun ouders deze problemen hebben? Er zal met name aansluiting gezocht worden met de uitvoering van een van de speerpunten uit het jeugdbeleid van het stadsdeel: de zgn. Multi-problem gezinsaanpak, waarin gezinnen waarbij sprake is van een opeenstapeling van problemen begeleiding wordt gegeven. Het uitgangspunt *Kinderen eerst!* gaat voor Stadsdeel West ook op bij de aanpak van problemen van volwassenen. Wanneer een problematische situatie ook kinderen treft, weegt het belang van de kinderen zwaar bij de keuze welke problemen hoe worden aangepakt.

Bezuinigingen op meer niveaus

Stadsdeel West zal deze vier problemen moeten aanpakken in een tijd waarin er aanzienlijk minder middelen voor zijn. Minder geld betekent dat het welzijnswerk gedaan zal moeten worden met minder vierkante meters voor accommodaties en met minder professionele medewerkers. Bovendien moet niet alleen het stadsdeel aanzienlijk bezuinigen, ook het rijk en de centrale stad voeren aanzienlijke besparingen door. In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste van de nu bij ons bekende bezuinigingsmaatregelen.

Gestapelde effecten

De combinatie van bezuinigingen van het rijk, de centrale stad en de stadsdelen zal leiden tot een inkrimping van het voorzieningenniveau met een stapeling van de effecten bij kwetsbare burgers. Zowel het rijk als de centrale stad doen een beroep op lokale, door het stadsdeel gefinancierde voorzieningen om de effecten van hun bezuinigingen op te vangen. De stadsdelen hebben inmiddels al aangegeven dat dit geen reële optie is. Uit de 'Integrale Analyse Heroverwegingen', een onderzoek van de centrale stad en de stadsdelen naar de effecten van de bezuinigingen, blijkt dat enkele kwetsbare groepen extra worden getroffen door de stapeling van negatieve effecten van de bezuinigingen:

- huishoudens met (risico)kinderen
- werkende minima met kinderen,
- arme ouderen,
- licht verstandelijk gehandicapten,
- inburgeraars.

Het stadsdeel zal de bezuinigingen van rijk en centrale stad niet kunnen compenseren. Ook als het stadsdeel niet zelf moest bezuinigen zou dat onhaalbaar zijn. Er zullen dus scherpe keuzes gemaakt moeten worden. Waar bijv. DWI stopt met de financiering van additionele arbeidsplaatsen (o.a. SAP- en MAP-plaatsen) zal het stadsdeel de financiering hiervan niet zonder meer overnemen. Het niet langer financieren van individuele trajecten door DWI kan echter voorzieningen in het stadsdeel in gevaar brengen. Het stadsdeel zal in de opdrachtverlening aan de welzijnsorganisaties opnemen, dat het wegvallen van deze individuele trajectbegeleiding vervangen wordt door nieuw collectief aanbod. Centrale stad en stadsdelen brengen nu gezamenlijk in kaart wat de druk op de voorzieningen wordt doordat bovenvermelde groepen getroffen worden door de bezuinigingen. De uitkomst daarvan zal worden gebruikt bij maken van keuzes, die uiteindelijk in begrotingen 2012 en verder verwerkt zullen worden. Het zal dan gaan om een specifiekere invulling van de keuzes zoals die in de financiële paragraaf van deze nota zijn opgenomen.

Deze aanpak moet leiden tot ...

- De keuze van het stadsdeel om prioriteit te geven aan kwetsbare bewoners.
- Het vervangen van weggelaten individueel aanbod door collectief aanbod.

2. De vier belangrijkste problemen

Stadsdeel West gaat zoals gezegd vier problemen met voorrang aanpakken:

- armoede;
- onvoldoende deelname aan het maatschappelijk leven;
- onvoldoende zelfredzaamheid;
- sociaal isolement.

Bij sommige mensen komen die problemen tegelijk.

Hoe zien die vier problemen er in de praktijk uit en welke omvang zien we? Hieronder gaan we daar op in.

Armoede

De doelgroep van het Amsterdamse armoedebeleid bestaat uit minimahuishoudens (tot 110% van de bijstandsnorm), mensen met schulden en mensen die het risico lopen tot een van deze groepen te gaan behoren. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de omvang van het probleem in Stadsdeel West (Armoedemonitor 2009).

Omvang armoede in Stadsdeel West

	aantal	percentage
Minimahuishoudens	14.283	18,1 % van totaal huishoudens
Bewoners	25.895 (13.461 vrouwen + 12.434 mannen)	19,8 van totaal aantal inwoners
Jongeren in minimahuishouden	6.275	30,3 % totaal aantal jongeren
Minimahuishoudens oudste bewoner > 65 jaar	2.674	32,9 % van totaal huishoudens oudste bewoners > 65 jaar.

Het aantal mensen met schulden wordt niet gemeten.

Onvoldoende deelname aan het maatschappelijke leven

Het is moeilijk te zeggen hoeveel bewoners van Stadsdeel West onvoldoende deelnemen aan het maatschappelijk leven. Een aanwijzing biedt de participatieladder van de Dienst Werk en Inkomen (DWI), die klanten indeelt op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt. Trede1 omvat mensen die niet in staat zijn tot deelname aan enig participatietraject. In Trede2 worden klanten ingedeeld met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit zijn mensen die sociale of maatschappelijke activering behoeven. Volgens cijfers van DWI bevonden zich in januari 2011 in Stadsdeel West 3.271 bewoners (1.798 vrouwen en 1.473 mannen) op Trede2. De DWI heeft aangekondigd in de toekomst alleen nog integratiemiddelen aan te wenden voor Trede2-klanten die een duidelijk perspectief op de arbeidsmarkt hebben. Zo'n 60% van deze groep (ruim 1.950 personen) komt daarvoor niet meer in aanmerking. Zij vormen dus een doelgroep van het stadsdeel als het gaat om activering.

Een andere groep zijn de niet-uitkeringsgerechtigden waarmee DWI in contact staat. Dit zijn mensen die bij DWI ingeschreven staan als werkzoekende voor ten minste 12 uur per week zonder recht op een uitkering. De omvang van deze groep is niet bekend.

Verder kan gedacht worden aan mensen die uit de Maatschappelijke Opvang uitstromen en in de stadsdelen gaan wonen. Volgens de Dienst Wonen Zorg en Samenleven gaat het in Amsterdam de komende jaren om zo'n 500 mensen. Het is nog onbekend hoeveel van hen inwoner van Stadsdeel West worden.

Ook kan gedacht worden aan een deel van de inburgeraars. en aan de mensen die hun aanspraak op begeleiding vanuit de AWBZ verliezen. In hiernavolgende tabel staat aangegeven om hoeveel mensen het in West gaat (uit het onderzoek van 'Bureau HHM Onderzoek en Advies' van juli 2010):

Overzicht getroffen cliëntgroepen AWBZ-pakketmaatregel

Cliëntgroep	West	stad
Ouderen en dementerenden	99 (18%)	19%
Chronisch zieken/gehandicapten <18	15 (3%)	6%
Chronisch zieken/gehandicapten 18+	98 (18%)	16%
Jeugdigen met psychiatrische problemen <18	6 (1%)	2%
Volwassenen met psychiatrische problemen 18+	199 (36%)	32%
Jeugdigen met verstandelijke beperking <18	50 (9%)	10%
Volwassenen met verstandelijke beperking 18+	81 (15%)	15%
Totaal	548 (100%)	100%
Totaal jonger dan 18 jaar	71 (12%)	17%

De percentages geven aan hoe groot een cliëntgroep is in verhouding tot het totaal van de getroffen cliënten. De 548 getroffen cliënten in West zijn 16% van het Amsterdamse totaal.

Onvoldoende zelfredzaamheid

Een definitie van zelfredzaam is: het vermogen om de dagelijkse algemene activiteiten zelfstandig te kunnen doen, bijvoorbeeld persoonlijke verzorging (wassen, aankleden, koken) en sociaal functioneren. Soms wordt daar nog zelfvertrouwen als tweede component aan toegevoegd: zichzelf daartoe capabel achten. Mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn, zullen vaak te kampen hebben met belemmeringen, zowel fysieke, psychosociale, psychiatrische als cognitieve belemmeringen. De mensen die ingedeeld worden op Trede1 van de participatieladder van DWI en niet tot deelname aan een participatietraject in staat zijn, hebben in de regel zorg nodig. Hiervan zijn er in Stadsdeel West 2.562 (1.354 mannen en 1.208 vrouwen). Voor deze mensen is het realiseren van zelfredzaamheid het voorliggende doel.

Uit cijfers die in januari 2011 door MEE (een organisatie voor cliëntondersteuning aan alle mensen met een handicap, functiebeperking of chronische ziekte) zijn verstrekt blijkt dat in Nederland ongeveer 10% van de bevolking een matige of ernstige motorische beperking heeft, 2,8% een matige of ernstige visuele beperking en 2,3 % een auditieve. Voorts heeft in Nederland zo'n 0,7% van de inwoners een verstandelijke beperking. Dat zou voor Stadsdeel West uitkomen op circa 880 personen. Van hen heeft ongeveer de helft een matige tot ernstige beperking, de andere helft is licht verstandelijk beperkt. Een veel groter deel van de bevolking in Nederland, ongeveer 13,6%, heeft een IQ tussen de 70 en 85. De regering heeft aangekondigd dat deze mensen per 2012 uitgesloten worden van AWBZ-gefinancierde gehandicaptenzorg. Op een totaal van 131.203 inwoners (O&S, dec. 2010) komt dat voor Stadsdeel West neer op ruim 17.500 inwoners. Zij worden tot de zwakbegaafden gerekend. Degenen onder hen die problemen hebben met de sociale zelfredzaamheid, worden ook gerekend tot mensen met een licht verstandelijke beperking. Een voorzichtige schatting gaat er van uit dat zo'n 10% van deze 17.500 bewoners begeleiding nodig heeft.

Sociaal isolement

Uit het onderzoek 'Staat van de Stad 2009' van de stedelijke dienst Onderzoek en Statistiek (O&S) blijkt dat in Stadsdeel West 12,5% van de in totaal 131.203 bewoners (O&S, dec. 2010) zich 'sterk geïsoleerd' voelden. Dat komt neer op ruim 16.000 sterk geïsoleerde bewoners.

Hoewel eenzaamheid niet hetzelfde is als sociaal isolement, is er genoeg verwantschap tussen beide fenomenen om in dit verband ook te kijken naar het onderzoek van de GGD naar sociale en emotionele eenzaamheid (Gezondheidsmonitor 2008). Emotionele eenzaamheid duidt vooral op een gemis van een intieme relatie met bijvoorbeeld een partner of hartsvriend(in). Sociale eenzaamheid duidt meer op een gemis van betekenisvolle relaties met een brede groep van mensen om je heen, zoals kennissen, collega's, buurtgenoten.

Matige eenzaamheid komt veel voor. In 2008 gaf 30% van de Amsterdammers aan matig eenzaam te zijn. Ernstige eenzaamheid kwam onder 9% van hen voor. Dat komt voor Stadsdeel West neer op 11.800 bewoners. Over het algemeen zijn ernstig eenzame mensen zowel sociaal als emotioneel eenzaam. Bij Amsterdammers van 75 jaar en ouder komt emotionele eenzaamheid relatief vaak voor (25%). Dat is in West ruim 1.000 van de in totaal 4.012 bewoners van 75 jaar en ouder.

Amsterdammers van niet-westerse herkomst hebben een verhoogd risico op eenzaamheid. De top drie van de risicogroepen is: 1) gescheiden of verweduwd Amsterdammers, 2) laagopgeleiden en 3) Turkse Amsterdammers.

Een verstandelijke of psychische beperking kan eenzaamheid tot gevolg hebben. Het is vaak het gemis aan persoonlijke competenties die ertoe leiden dat mensen in sociaal isolement geraken. Sociale vaardigheden, probleemoplossend vermogen en beheersingsoriëntatie (de mate waarin mensen er op vertrouwen dat hun eigen handelen van invloed is op hun leefsituatie) zijn doorslaggevend. Maar ook sociale uitsluiting is een risicofactor.

Meervoudige problematiek

Het bovenstaande geeft slechts een indicatie van het aantal mensen, dat met deze problemen afzonderlijk te kampen heeft. Bij veel van deze mensen is echter sprake van meervoudige problematiek. Het stadsdeel wil het aanpakken van de problemen van deze mensen voorrang geven, zonder de preventieve werking van de aanpak van een enkelvoudig probleem uit het oog te verliezen: soms kan de aanpak van een probleem het ontstaan van een kluwen van meerdere problemen voorkomen en kunnen lichtere interventies de inzet van zwaardere, curatieve activiteiten voorkomen.

Preventie

Gezien de ambities is de aanpak van genoemde problemen van belang. Dat geldt echter ook voor het voorkomen ervan of het stabiliseren van een problematische situatie om erger te voorkomen. Het stadsdeel zet daarom ook in op preventie. Het stadsdeel wil investeren in preventieve activiteiten, die aantoonbaar werken bijvoorbeeld doordat ze onderdeel uitmaken van een ketenaanpak. Zo werkt ondersteuning bij de thuisadministratie of het organiseren van een sorteergroep, waar de deelnemers leren om financiële stukken ordelijk op te bergen, preventief op het ontstaan van schulden en het inzetten van schuldhulp.

Niet alleen bewoners met problemen

Het stadsdeel wil niet alleen middelen inzetten voor het aanpakken van problemen van kwetsbare groepen. Ook de bewoners die geen hulp en ondersteuning nodig hebben zijn van belang. Welzijnsaccommodaties en -activiteiten moeten ook voor hen aantrekkelijk zijn. Het stadsdeel investeert echter vooral in bewoners die zich willen inzetten voor de samenleving. Het initiëren en financieren van initiatieven waardoor kwetsbare groepen mee kunnen doen hebben de voorkeur, bijvoorbeeld activiteiten waardoor verbindingen worden gelegd tussen actieven en niet-actieven, kansarm en succesvol, ziek en gezond, enzovoort. Andere activiteiten voor bewoners waar het goed mee gaat zullen kostdekkend georganiseerd moeten worden.

3. Hoe gaan we die problemen aanpakken?

Stadsdeel West kiest voor *Welzijn Nieuwe Stijl*. Het verwacht meer van het oplossend vermogen van de samenleving en burgers krijgen steeds meer verantwoordelijkheid terug. Er kan niet alleen naar de overheid gekeken worden als het gaat om het oplossen van de maatschappelijke problemen.

Een trefwoord bij Welzijn Nieuwe Stijl is 'verbindingen leggen': over de grenzen van je eigen groep of je eigen beperkingen heen ergens aanhaken,. Sommige mensen kunnen daarbij wel ondersteuning gebruiken. Daar ligt bij Welzijn Nieuwe Stijl de rol van de professionals. Zij gaan op bewoners af en helpen bij het leggen van verbindingen. Het gaat om verbindingen tussen tekorten en overschotten, tussen ongezond en gezond, kansarm en succesrijk. Verbinden is ook denken in oplossingen. Wat is het probleem? Wat zou de oplossing kunnen zijn? En wie zou ons kunnen helpen? Het is de kunst om daarbij niet meteen aan subsidies en instituties te denken, maar juist aan contacten, relaties en netwerken. Het grootste potentieel ligt niet in de instituties, maar in de sociale rijkdom van de samenleving zelf.

Dat heeft consequenties voor de rollen van respectievelijk:

- de bewoners van West;
 - de welzijnsorganisaties;
 - het stadsdeel;
- en daarnaast voor de
- het gericht bereiken van de mensen waar het om gaat;
 - gebiedsgerichte aanpak.

De veranderende rol van bewoners

Het belangrijkste uitgangspunt van Welzijn Nieuwe Stijl is: de bewoner is aan zet. Mensen willen hun eigen leven vorm geven en het overgrote deel van de bewoners van het stadsdeel kan dat ook. Zij weten hun weg te vinden in onze complexe samenleving. Een klein deel raakt echter de weg kwijt, ze raken verstrikt en komen niet meer vooruit. In sommige buurten is sprake van een opeenstapeling van problemen. Soms grijpen de problemen zo negatief op elkaar in, dat bewoners de moed dreigen te verliezen. Toch blijken er altijd mensen bereid te zijn de schouders er onder te zetten. Daar wil het stadsdeel bij aanhaken met als doel de eigen kracht van bewoners versterken.

Het stadsdeel wil zijn keuzes maken mét de bewoners. De signalen van de bewoners zijn van groot belang bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Van de bewoners wordt verwacht dat ze niet alleen signalen afgeven over de problemen die spelen, maar ook zoeken naar oplossingen. En dat ze bereid zijn om zelf onderdeel van de oplossing te zijn, niet alleen als het gaat om hun eigen problemen maar ook bij de problemen van anderen. Stadsdeel West bevordert actief burgerschap, de vrijwillige inzet van bewoners voor hun medebewoners en voor hun leefomgeving. Naast individuele zelfredzaamheid wil het stadsdeel 'collectieve zelfredzaamheid' versterken. De inzet van vrijwilligers wordt bevordert. Informele hulp wordt gefaciliteerd, mantelzorgers ondersteund, buurtbewoners aangemoedigd. Bewoners die zich daarvoor inzetten kunnen rekenen op facilitering.

Het programma 'Iedereen in West doet mee en telt mee' richt zich voornamelijk op het verbeteren van de leefsituatie van de kwetsbare bewoners van het stadsdeel. Daar wil het stadsdeel het merendeel van zijn middelen op inzetten. Toch richten beleid en uitvoering zich niet alleen op de kwetsbare bewoners. Zoals hierboven al werd vermeld is het ook van belang dat accommodaties en welzijnsactiviteiten ook voor de bewoners die geen hulp en ondersteuning nodig hebben

Wederkerigheid is terug

In Welzijn Nieuwe Stijl wordt weer vorm gegeven aan wederkerigheid ('voor wat, hoort wat'). Een muziekgroep die gebruik maakt van een ruimte in een welzijnsaccommodatie, geeft daarvoor in ruil muziekles aan jongeren uit de buurt. Iemand die ondersteuning nodig heeft bij het doen van de dagelijkse boodschappen, kan andere bewoners helpen met bijvoorbeeld het invullen van formulieren. Iemand die dreigt geïsoleerd te raken, omdat hij of zij niet meer mobiel is, kan misschien inburgeraars helpen met het oefenen in het spreken van de Nederlandse taal.

aantrekkelijk te zijn. Wel zullen activiteiten die zich richten op exclusief deze groep kostendekkend opgezet moeten worden. Faciliteiten worden in wederkerigheid aangeboden, bijvoorbeeld een ruimte om te klaverjassen, in ruil voor inzet bij activiteiten voor medebewoners, bijvoorbeeld een klaverjascompetitie voor ouderen in een seniorencentrum. Uitgangspunt daarbij is dat ieder mens een talent heeft dat hij of zij kan inzetten.

Kortom

- De bewoners zijn aan zet. In Welzijn Nieuwe Stijl wordt welzijnswerk opgezet in samenspraak met de bewoners/gebruikers.
- Van bewoners wordt niet alleen verwacht dat ze aangeven welke problemen er spelen, maar ook dat ze bereid zijn zelf onderdeel van de oplossing te zijn.
- Actief burgerschap wordt bevorderd: niet alleen individuele zelfredzaamheid, ook collectieve zelfredzaamheid wordt gefaciliteerd.
- Het stadsdeel zet zijn middelen vooral in op het versterken van kwetsbare bewoners en daarbij gebruik maken van hun talenten. Maar Stadsdeel West richt zich ook op de andere bewoners. Hun inzet is immers ook van belang.

De veranderende rol van de welzijnsorganisaties

Welzijn Nieuwe Stijl vraagt om een nieuwe werkwijze van de welzijnsorganisaties. Niet alleen de vragen en behoeften van bewoners staan centraal, minstens zo belangrijk zijn de mogelijkheden van bewoners om zelf onderdeel van de oplossing te zijn. Problemen worden daarom niet vanuit de systeemwereld van de organisaties of van de overheid in kaart gebracht, maar vanuit de leefwereld van de mensen. Het gaat om vraaggericht werken dat meer is dan 'u vraagt, wij draaien'. Ook de 'vraag achter de vraag' wordt blootgelegd, door samen met de bewoners te zoeken naar de dieperliggende problemen en behoeften achter hun oorspronkelijke vragen.

Problemen worden niet verkokerd aangepakt naar de 'logica' van een versnipperd aanbod, maar integraal vanuit de beleving van de mensen om wie het gaat. Bij complexe problemen die een meervoudig aanbod behoeven, is het streven dat de klant met zo min mogelijk verschillende professionals van doen heeft. Voor die integrale aanpak hebben welzijnsorganisaties de expertise van andere organisaties nodig. Ze moeten dus allianties aangaan en bereid zijn tot verregaande samenwerking. In voorkomende gevallen gunnen zij een andere partij een leidende rol om snelle en effectieve interventies mogelijk te maken en verkokering te doorbreken. Samenwerking gaat boven het belang van organisaties om zich te profileren.

De professionals van de Welzijnsorganisaties Nieuwe Stijl gaan op zoek naar de eigen kracht van mensen en groepen. Ze stellen zich dienstbaar op bij de zoektocht van de mensen zelf en hun netwerken naar de oplossing van hun problemen. Ze zijn creatief en ondernemend. Ze blijven niet achter hun bureau maar gaan eropaf, naar bewoners toe in hun leefwereld, ook naar die bewoners die niet 'haantje de voorste' zijn, als het gaat om aandacht vragen voor hun problemen. In het welzijnswerk zijn de bewoners de 'social engineers', de professional leveren indien nodig de tools. De welzijnsorganisaties geven vorm aan maatschappelijke ondernemerschap. Als opdrachtnemer van het stadsdeel geven zij invulling aan hun eigen verantwoordelijkheid. Ze zijn innovatief, ontwikkelen werkwijzen die de eigen kracht van bewoners versterken. Ze zijn lerende organisaties, innovatief en excellerend in creatieve samenwerking.

De welzijnsorganisaties leggen niet alleen verantwoording af aan het stadsdeel als hun opdrachtgever. Minstens zo belangrijk is dat zij over de kwaliteit en de resultaten van de uitvoering 'horizontale verantwoording' afleggen, dat wil zeggen: aan direct belanghebbenden, zoals de bewoners of bewonersgroepen die ondersteuning ontvangen of cliënten die gebruik maken van aanbod. Bijvoorbeeld door onafhankelijke klanttevredenheidsonderzoeken of door klantenpanels.

Kortom

- De eigen kracht van bewoners staat centraal. De organisaties voeren hierover een dialoog met bewonersgroepen en netwerken in de buurt. Samenwerking met en inbreng van bewoners staat voorop. Bewonersactiviteiten en activiteiten van vrijwilligersorganisaties vormen de basis van het aanbod van de welzijnsactiviteiten in de buurt. Professionals ondersteunen die initiatieven.
- Problemen worden integraal aangepakt vanuit de leefwereld van de mensen om wie het gaat. Verkokering en versnippering van aanbod wordt gesignaleerd en leidt tot initiatieven om deze te overwinnen.
- Alle welzijnsorganisaties zijn erop gericht steeds te vernieuwen en maatwerk te leveren.
- De professional krijgt ruimte om samen met bewoners creatief vorm te geven aan effectieve en zo nodig onorthodoxe oplossingen. Het versterken van de kansen en mogelijkheden van bewoners is leidend.
- Welzijnsinstellingen gaan met een breed scala van andere organisaties (zoals corporaties, GGZ, ondernemers, stad, stadsdeel, eerstelijns zorg) allianties aan, waarin ze verschillende rollen kunnen spelen: soms leidend, soms ondergeschikt.
- De grote welzijnsorganisaties werken samen met middelgrote en kleine welzijnsorganisaties, opdat de kwaliteit van deze organisaties wordt versterkt. Het gaat daarbij vooral om de realisatie van specifiek aanbod en om de vernieuwing van aanbod. Zij zijn ook in staat hiertoe ook samen te werken met ZZP-ers. Hierbij kunnen de grote welzijnsorganisaties zowel de rol van hoofdaannemer vervullen als die van onderaannemer.
- De grote welzijnsorganisaties realiseren vormen van 'horizontale verantwoording' en maatschappelijke ondernemerschap.
- De grote welzijnsorganisaties kunnen in hun aanbod continuïteit realiseren en initiatieven nemen ook zonder een directe opdracht van het stadsdeel. Ze kunnen de risico's van het maatschappelijk ondernemerschap aan.
- Door ons gesubsidieerde welzijnorganisaties geven helder invulling aan hun eigen verantwoordelijkheid als opdrachtnemer. Hun bedrijfsvoering en interne controle is op orde. Het dagelijks bestuur ontwikkelt daarvoor in overleg met de welzijnsorganisaties criteria.

De veranderende rol van het stadsdeel

Het stadsdeel ziet voor zichzelf een rol als opdrachtgever die aan gesubsidieerde organisaties helder aangeeft wat het wil bereiken, zodat de organisaties op hun beurt kunnen aangeven hoe ze daaraan kunnen bijdragen. Welzijnsorganisaties zijn echter géén verlengstuk van de overheid. Het stadsdeel moet hen de ruimte laten om aan hun eigen verantwoordelijkheid invulling te geven. Van grotere organisaties verwacht het stadsdeel dat ze vorm geven aan maatschappelijk ondernemerschap en in staat zijn de daarbij behorende risico's te dragen. Dat betekent dat het stadsdeel de ruimte schept voor maatschappelijk ondernemerschap, onder meer door het aanleggen van robuuste risicoreserves toe te staan.

In de subsidierelatie rekent het stadsdeel de welzijnsorganisatie nu nog vooral af op te leveren prestaties (*output*), bijvoorbeeld het aantal bezoekers dat gebruik maakt van een voorziening. Er moet in de afspraken met de grotere welzijnsorganisaties een zwaarder accent komen op de te realiseren maatschappelijke effecten (*outcome*), bijvoorbeeld: de afname van sociaal isolement onder ouderen met een bepaald percentage. Zo krijgen de welzijnsorganisaties ruimte om aan hun eigen verantwoordelijkheid invulling te geven.

Afrekenen op de realisatie van maatschappelijke effecten is nieuw, zowel voor het stadsdeel als voor de welzijnsorganisaties. Het dagelijks bestuur zal hiertoe in overleg met de organisaties een nieuw instrumentarium ontwikkelen. Een eerste proeve van dit instrumentarium is nog in 2011 te verwachten. In de subsidieverlening voor 2012 en later kunnen de eerste ervaringen worden opgedaan die als basis dienen voor de verdere ontwikkeling.

In de subsidieafspraken met de grote welzijnsorganisatie krijgt ook de zogeheten horizontale verantwoording een grotere rol. De tevredenheid van buurten en van klanten wordt een van de

maatschappelijke effecten die gerealiseerd moeten worden. Dit zal betrokken worden bij de ontwikkeling van het nieuwe instrumentarium.

Naast beleidssturing kiest het stadsdeel voor frontlijnsturing. Beleidsturing is gebaseerd op politieke en beleidsmatige doelen die worden vertaald naar de uitvoering. Frontlijnsturing gaat uit van het werk zelf: de aanpak van problemen met bewoners en in de buurten staat centraal. Van daaruit wordt gedacht, gehandeld, georganiseerd en gestuurd. Dat betekent dat signalen vanuit de uitvoering van groot belang zijn. Daarbij gaat het om signalen van bewoners en bewonersinitiatieven, welzijnsorganisaties, andere partners (zoals de woningcorporaties), maar ook om signalen vanuit de uitvoering van het stadsdeel zelf (zoals de loketten, meldpunten en netwerkcoördinatoren, de buurtcoördinatoren, de winkelstraatmanagers, het sportbuurtwerk en de leerplichtambtenaren). Het ophalen en verwerken van deze signalen moet in de stadsdeelorganisatie verankerd worden, opdat beleid wordt ontwikkeld gevoed vanuit de uitvoering. frontlijnsturing zal onderdeel moeten gaan uitmaken van de planning- en controlcyclus van het stadsdeel. (Zie hiervoor ook de nota 'Werkwijze Buurtgericht Werken en Bewonersinitiatieven' van het stadsdeel.)

Het is de bedoeling om in het hele stadsdeel een minimaal niveau aan voorzieningen aan te bieden voor hulp en ondersteuning van actief burgerschap. Dit geeft ook invulling aan stedelijke afspraken hierover van de stadsdelen en de centrale stad. Het gaat daarbij om voorzieningen voor zowel het bevorderen van zelfredzaamheid als voor het bevorderen van maatschappelijke participatie en vrijwilligerswerk. In de vorige bestuursperiode is hieraan vorm gegeven onder de noemer '80 + 20 > 100'. Dat houdt in dat 80% van het aanbod in de gehele stad wordt aangeboden, 20% behoort tot het zogenaamde pluspakket dat gebiedsgericht wordt ingevuld afgestemd op de lokale omstandigheden. Deze percentages zijn geen exacte weergave van verhoudingen, maar willen uitdrukking geven aan de achterliggende gedachte van deze afspraken, te weten: Amsterdammers moeten er in de hele stad op kunnen vertrouwen dat ze gebruik kunnen maken van een basisaanbod, terwijl er tegelijkertijd ruimte is voor lokaal beleid. De afspraken van de centrale stad en de stadsdelen over het zogenaamde Wmo-basispakket staan overigens ter discussie. Het kan zijn dat de bezuinigingen een versoering of gedeeltelijke afschaffing van dit basispakket nodig maken.

Kortom

- De welzijnsorganisaties krijgen de ruimte om vorm te geven aan maatschappelijk ondernemerschap en om verantwoording te nemen voor de uitvoering.
- Het beleid van het stadsdeel is erop gericht dat er ruimte komt voor de professional om bewoners te ondersteunen bij het aanpakken van de problemen door de bewoners. Dit doel is leidend. Regelgeving wordt hierop afgestemd en mag niet de uitvoering hinderen.
- In de subsidieafspraken met de grotere welzijnsorganisatie wordt een groter accent gelegd op de realisatie van maatschappelijke effecten: van *output* naar *outcome*.
- De sociale infrastructuur bestaat uit grote algemene instellingen en middelgrote en kleine instellingen, die specifiek aanbod verzorgen. Het stadsdeel ziet er op toe dat de grote instellingen zich verbinden aan het specifieke aanbod van kleine instellingen, zodat dit specifieke aanbod wordt versterkt en het algemene aanbod erop wordt afgestemd.
- Horizontale verantwoording krijgt een grotere betekenis in de subsidieafspraken met de grotere welzijnsorganisaties.
- Het stadsdeel combineert beleidssturing met frontlijnsturing. Verkokering en versnippering worden aangepakt.

Het gericht bereiken van de mensen waar het om gaat.

Om de middelen van het stadsdeel gericht in te zetten, is het belangrijk dat de ondersteuning die mensen bereikt die met de problemen te kampen hebben, die het stadsdeel met voorrang wil aanpakken. DWI is steeds meer bereid om gegevens te delen met bijvoorbeeld welzijnsorganisaties over cliënten die ondersteuning nodig hebben. Ook corporaties hebben aangegeven hiervoor gegevens beschikbaar te willen stellen. Een andere methode is om te zoeken naar die locaties die voor het bereiken van deze mensen goede vindplaatsen zijn. Hierbij kan ook gedacht worden aan de eerstelijnsgezondheidszorg. Ook aansluiting bij het OKC en bij de multi-problem gezinsaanpak is hiervoor van belang. In het OKC werken verschillende partners samen aan een integraal aanbod voor gezinnen. Het OKC komt in contact met 98% van de gezinnen. Bij de analyse van de problemen in gezinnen, komen ook vaak problemen aan de orde die in het circuit voor volwassenen worden aangepakt zoals schulden, sociaal isolement van vrouwen, onvoldoende deelname van de ouders aan het maatschappelijk leven. Daarom moet het OKC goed aansluiten op de back-offices waar deze problemen worden aangepakt. Het integraal aanpakken van problemen in gezinnen betekent immers dat de aanpak van problemen van jeugdigen en volwassenen 'ontschot' gerealiseerd wordt. De samenwerking en afstemming van de verschillende loketten en back-offices wordt uiteraard vormgegeven met inachtneming van de regels, die de bescherming van privacy van mensen waarborgen.

Gebiedsgericht aanpakken

Een andere manier om middelen gericht in te zetten is een gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak is niet alleen van belang om bewoners te betrekken bij de ontwikkeling van het beleid, maar ook om ze een rol te gunnen bij de uitvoering ervan. De gebiedsgerichte aanpak kan daarvoor een goede methode zijn. Het is dus geen doel op zich, maar een van de middelen om problemen samen met bewoners aan te pakken.

Een voor het stadsdeel belangrijke vorm van een gebiedsgerichte aanpak is het 'Buurtgericht Werken'. Daarbij werkt het stadsdeel vanuit de opgaven van de buurt samen met bewoners, ondernemers en professionele partners. Samen met de betrokken partijen in de buurt wordt een 'Agenda van de Buurt' opgesteld. Geheel in lijn met Welzijn Nieuwe Stijl ziet het stadsdeel zichzelf in het kader van buurtgericht werken niet zozeer als voortrekker, maar veeleer als facilitator van positieve ontwikkelingen. In het kader van buurtgericht werken geeft het stadsdeel invulling aan een gebiedsgerichte aanpak met de partners waarmee Welzijn Nieuwe Stijl ontwikkeld wordt. Het zal onderdeel uitmaken van de opdracht van de grote welzijnorganisaties. En van overleg met woningcorporaties, zorgaanbieders en bewoners.

Bij de keuze voor een gebiedsgerichte aanpak van problemen worden de volgende criteria gebruikt:

- Het aan te pakken probleem of de te realiseren kans moet geschikt zijn voor een gebiedsgerichte aanpak. De aanpak moet immers doelmatig en effectief zijn. Daarbij is een belangrijke factor hoe zo goed mogelijk wordt aangesloten bij het oplossend vermogen van bewoners.
- Aansluiten bij initiatieven van bewoners voor bewoners zelf. Er zijn velerlei initiatieven waarbij bewoners zich inzetten voor hun directe leefomgeving of voor bewoners in hun buurt of straat. De eventuele ondersteuning van die bewoners moet aansluiting zoeken bij de schaal waarop deze bewoners zich willen of kunnen richten. Niet alle bewonersinitiatieven zijn gebiedsgericht: sommige zijn meer thematisch en behoeven andere ondersteuning.
- Bestaande buurtnetwerken benutten om de onderlinge zorg van bewoners te bevorderen. Ouderen die eens in de week met elkaar koken en eten kunnen wellicht ook afspreken dat ze elkaar iedere dag bellen hoe het gaat of dat ze een deelnemer bezoeken wanneer deze onverwacht niet komt opdagen.
- In gebieden waar een grote concentratie van problemen is kan ervoor gekozen worden om de stapeling van problemen gebiedsgericht en integraal aan te pakken. Ook daarbij is uiteraard leidend de te verwachten effectiviteit van de aanpak en hoe het beste de eigen kracht van bewoners tot zijn recht komt.

- De kansen die zich voordoen om in een gebied aan een effectieve gebiedsgerichte aanpak vorm te geven. Een kans is bijvoorbeeld dat er in een bepaalde buurt al actieve bewoners zijn met initiatieven waarop kan worden aangesloten. Dat er al allianties zijn of kansen om snel allianties te vormen van organisaties als welzijn- en zorgorganisaties, woningbouwcorporaties, eerstelijns gezondheidszorg, etc.

Ook bij het inrichten van het welzijnsaanbod spelen gebiedsgerichte overwegingen een rol. Het gaat dan met name om de bereikbaarheid en de spreiding van het aanbod in het stadsdeel. Leidend daarbij is het doel van het aanbod en de bewoners waar het aanbod zich op richt. Zo zullen buurtcentra uiteraard verspreid over het stadsdeel voorkomen, terwijl het aanbod aan schuldhulp veel centraler georganiseerd kan worden. Er kunnen zich gevallen voordoen waarbij zo'n centraal aangeboden schuldhulp niet bereikbaar is voor een bewoner, die bijvoorbeeld slecht ter been is. In dat geval is het echter efficiënter de schuldhulp outreachend aan te bieden dan de schuldhulpverlening voor iedereen fijnmazig te verspreiden. De keuze voor een gebiedsgerichte aanpak zal goed afgestemd worden op het buurtgericht werken waaraan door het stadsdeel vorm wordt gegeven. Een 'Agenda van de Buurt' kan een kans zijn voor een gebiedsgerichte aanpak van problemen, die het stadsdeel met voorrang wil aanpakken. Ook wanneer gekozen wordt voor een gebiedsgerichte aanpak die wil inspelen op de dynamiek van een buurt is afstemming nodig. Het dagelijks bestuur zal op basis van kansen en signalen van buurtbewoners en andere partijen gebieden aanwijzen waarin pilots worden gedaan gericht op het vormgeven van Welzijn Nieuwe Stijl.

De afdeling Wijken van het stadsdeel kan evenals de Welzijnsorganisaties een rol spelen bij het realiseren van regie op de samenwerking in de buurten. De opdracht van de welzijnsorganisaties is om bewoners en hun initiatieven te ondersteunen. In overleg met de buurtcoördinatoren van het stadsdeel en de buurtwerkers van de welzijnsorganisaties zullen afspraken worden gemaakt over initiëren en vormgeven van samenwerking tussen alle partijen actief in de buurten. Het stadsdeel houdt hierbij de regie. Het dagelijks bestuur zal hiertoe een nota opstellen over de professionals op de werkvloer in de buurten. Verschillende professionals zijn in de buurten actief, zoals de buurtcoördinatoren van het stadsdeel, opbouwwerkers, bewonersadviseurs, medewerkers van de GGZ, etc. Hoe verhouden de werkzaamheden van deze functionarissen zich ten opzichte van elkaar? Hoe wordt er afgestemd? Hoe samengewerkt? Hoe zorgen we er voor dat het overzichtelijk blijft voor de buurtbewoners? Is er regie nodig en, zo ja, wie neemt daarvoor het voortouw?

Deze aanpak moet leiden tot ...

- Een nieuwe rolverdeling tussen bewoners, welzijnswerkers en stadsdeel,
- Een grotere inzet van bewoners in maatschappelijke activiteiten om problemen aan te pakken,
- Welzijnsorganisaties die bewoners daarbij ondersteunen in plaats van problemen voor hen op te lossen.

Stadsdeelbreed of buurtgericht?

De keuze voor een gebiedsgerichte aanpak is een kwestie van maatwerk, doelmatigheid en doeltreffendheid. Leidend is wat de meeste kansen biedt voor een goede aanpak, het liefst in samenwerking met bewoners. Een goed voorbeeld is het bevorderen van het gebruik van ICT. In Amsterdam kunnen minimagezinnen met kinderen die overgaan naar het voorgezet onderwijs bij DWI een PC met een driejarig internetabonnement aanvragen, opdat deze kinderen aansluiting houden in het onderwijs. Om het gebruik van deze PC-voorziening te bevorderen kan gekozen worden voor extra voorlichting in die gebieden van het stadsdeel waar veel minimahuishoudens voorkomen. In plaats van deze gebiedsgerichte aanpak kan er ook gekozen worden voor gerichte voorlichting op basisscholen aan kinderen die overgaan naar het voortgezet onderwijs en aan hun ouders. Daarbij kan onderzocht worden of ouders hierbij betrokken kunnen worden. Naar zich laat aanzien zal de tweede aanpak effectiever zijn, omdat deze zich preciezer richt op de doelgroep van de voorziening. Daarnaast kan het stadsdeel in straten met een concentratie aan minimahuishoudens bewonersadviseurs inzetten om huis aan huis voorlichting en ondersteuning aan te bieden en daarbij extra aandacht te geven aan het gebruik van niet alleen de PC-voorziening, maar aan alle inkomensondersteunende voorzieningen van de stad en het rijk.

- Een aanpak –gebiedsgericht of thematisch- waardoor de middelen van het stadsdeel worden ingezet voor bewoners die getroffen worden door de problemen die het stadsdeel met voorrang wil aanpakken.

4. Richtinggevende kaders voor harmonisatie en versterking van de uitvoering

Stadsdeel West is in 2010 ontstaan uit de fusie van vier stadsdelen. In die stadsdelen verschilden op tal van terreinen het beleid maar vooral de uitvoering. Met Welzijn Nieuwe Stijl heeft West een algemeen kader om de bestaande uitvoering te harmoniseren en te versterken:

- *Harmonisering* houdt in dat verschillen in de uitvoering, die niet een gebiedsgericht antwoord zijn op lokale vraag en omstandigheden, worden opgeheven in een aanpak voor heel Stadsdeel West. Uitgangspunt daarbij is zoveel mogelijk behoud van het goede. De uitvoering die zich heeft bewezen en past binnen Welzijn Nieuwe Stijl blijft als het even kan behouden.
- *Versterking* van de uitvoering wil zeggen dat de uitvoering scherp wordt gefocust op de gestelde doelen. We moeten het met minder geld doen en dan ook nog het liefst beter. Er moeten scherpe keuzes gemaakt worden, die het voorzieningen niveau kwantitatief zullen aantasten. Des te meer reden om er voor te zorgen dat de kwaliteit ervan beter wordt en de focus scherper.

In dit hoofdstuk ontwikkelen we op basis van de uitgangspunten van Welzijn Nieuwe Stijl een kader voor een geharmoniseerde en versterkte uitvoering op een viertal beleidsterreinen: Ondersteuning en Zorg, Maatschappelijke participatie, Armoedebeleid en Accommodatiebeleid.

4.1 Ondersteuning en Zorg

In dit beleidsterrein gaat het om de voorzieningen voor individuele ondersteuning en zorg. Vaak gaat het om het bevorderen van de zelfredzaamheid van bewoners en het wegnemen van belemmeringen zodat mensen kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Aan de orde komen:

- Toegang tot de voorzieningen – informatie en advies;
- Aanbodcoördinatie;
- Het Maatschappelijke Steunsysteem;
- Maatschappelijke dienstverlening;
- Woonservicebeleid.

Toegang tot voorzieningen - informatie en advies

De meeste mensen vinden hun weg wel in de samenleving en krijgen antwoord op de vragen die ze hebben, als ze activiteiten willen doen of als ze hulp zoeken. Organisaties doen hun best zich zo duidelijk mogelijk te presenteren aan hun – potentiële – klanten en ook op allerlei andere manieren wordt kenbaar gemaakt wat er aan aanbod is. Dit gebeurt bijvoorbeeld door huisartsen of wijkverpleegkundigen, maar ook door mensen in buurthuizen of bibliotheken.

Niet iedereen is in staat goed gebruik te maken van deze informatie en kan de goede toegang tot hulp, zorg of activiteiten vinden. Ook als de informatie overzichtelijker aangeboden zou worden zou een deel van die mensen er niet zelf uit komen. Bovendien zijn er mensen die wel problemen hebben, maar niet precies weten waar het aan schort en dus ook niet weten waar ze moeten zijn voor hulp. Er zijn ook mensen die ogenschijnlijk tevreden zijn met hun situatie, of die zich daarbij hebben neergelegd, maar waarvan de mensen eromheen vinden dat het eigenlijk helemaal niet goed met hen gaat en dat ze dringend hulp nodig hebben. Deze komen zelf niet naar een loket, maar kunnen na signalen van anderen worden benaderd.

Het stadsdeel heeft een taak ervoor te zorgen dat voor iedereen goede informatie beschikbaar is, en dat mensen die daar hulp bij nodig hebben geholpen worden de weg te vinden naar het aanbod dat zij nodig hebben. Daarom zorgt het stadsdeel dat de informatie voor iedereen toegankelijk wordt gemaakt en zorgt het stadsdeel dat er een loket is: het Breed Sociaal Loket. In Amsterdam is afgesproken wat dat loket moet kunnen en West sluit daarbij aan. Het Breed Sociaal Loket is zowel digitaal als telefonisch als fysiek te bereiken, omdat mensen verschillend omgaan met een loket en informatie en omdat wij met die verschillen rekening willen houden.

De medewerkers van het loket zijn er in geschoold om de klant een adequaat antwoord op hun vraag te geven. Daarbij hoort dat zij kunnen voorzien dat soms achter een gestelde vraag andere vragen

liggen en dat zij in staat zijn samen met de klant de werkelijke behoefte die er is op tafel te krijgen, de zogenaamde vraagverheldering. Een klant kan niet altijd naar het loket toe te komen. Mensen kunnen dan bellen of e-mailen naar het loket om een afspraak te maken met een loketmedewerker bij hen thuis.

Een intensieve inzet van hulpverlening is soms nodig bij mensen die om welke reden dan ook vanuit zichzelf niet om hulp en ondersteuning vragen, maar daar wel baat bij zouden hebben. Het loket probeert deze mensen op te sporen en te kijken of zij een hulpaanbod willen accepteren. Daarom zijn aan het loket bewonersadviseurs verbonden die proactief bewoners thuis benaderen om hen, indien zij dat willen, op weg te helpen met het zoeken naar ondersteuning en hulp.

Ook kunnen bewoners die zich zorgen maken over iemand of overlast ervaren terecht bij het loket. Dit is de zgn. meldpunt-functie. Het gaat dan veelal om zorgmijders. Medewerkers van het loket hebben vervolgens de taak deze bewoners toe te leiden naar gepaste hulp. Vaak is inzet van meerdere hulpverleningsorganisaties nodig met daarbij aanbodcoördinatie (zie hieronder) door het stadsdeel.

Het stadsdeel zal het breed sociaal loket zo opzetten, dat mensen die daar aankloppen en hulp nodig hebben, zoveel mogelijk in één keer door kunnen naar hulp. Daarvoor komen in de regel bewoners naar het loket. Het aantal mensen dat alleen voor informatie naar het loket komt is gering. De toegang heeft succes als allerlei vormen van hulpverlening dicht binnen bereik zijn en het aantal doorverwijzingen per klant klein is.

Het breed sociaal loket van het stadsdeel is niet bedoeld als 'verplichte sluis', waar de mensen doorheen moeten om bij het aanbod te komen. Mensen die zelf de weg weten te vinden hoeven niet via het loket naar het aanbod.

Wanneer bewoners met vragen bij het loket komen wordt eerst nagegaan of iemand op eigen kracht een antwoord op zijn vraag kan vinden. Met deze bewoners wordt gezocht naar een directe oplossing. Dit kan iemand sterken, doordat hij of zij zelf een aandeel levert aan het oplossen van het probleem. Daarnaast wordt gestimuleerd om zoveel mogelijk gebruik te maken van het eigen netwerk van mensen. Dit alles vindt plaats binnen de frontoffice. Indien nodig is een volgende stap dat bij een eenduidige vraag direct wordt doorverwezen naar hulpverlening. Wanneer er sprake is van meervoudige problematiek wordt de cliënt gevraagd in te stemmen met bespreking van met meerdere hulpverleners, opdat aanbodcoördinatie ingezet kan worden.

Aanbodcoördinatie

Er is een aantal inwoners in het stadsdeel die met veel en ernstige problemen tegelijk te maken hebben. Dan kan niet één organisatie alle hulp en ondersteuning bieden die nodig is, maar zijn er meerdere vormen van hulp nodig, wat ertoe leidt dat deze mensen vaak met meerdere hulpverleners worden geconfronteerd. Om ervoor te zorgen dat hulpverleners elkaar niet in de weg lopen of dat er hiaten vallen in de hulp, zorgt het stadsdeel ervoor dat de hulp gecoördineerd wordt ingezet: de zogenaamde aanbodcoördinatie. Hierbij wordt zoveel mogelijk gewerkt aan: één systeem, één plan, één professional.

Aanbodcoördinatie richt zich mede op het versterken van het eigen netwerk en het inschakelen van vormen van informele zorg. Dit is in de vorige bestuursperiode ontwikkeld onder de noemer maatschappelijke steunsystemen genoemd, waarover hieronder meer. Dit sluit aan bij onze visie op welzijn nieuwe stijl.

Het te realiseren brede sociale loket bestaat in ieder geval uit de fysieke vestigingen waar bewoners terecht kunnen voor informatie en advies. Voorts bestaat het uit de telefonische en digitale toegang. Ook kunnen de mensen daarheen (bellen) als ze willen melden dat ze zich zorgen maken over iemand of overlast ervaren. Hoewel de aanbodcoördinatie in strikte zin al niet meer tot de toegang behoort, zal deze ook in het brede sociale loket gepositioneerd worden. Het zelfde geldt voor het maatschappelijk steunsysteem. Het breed sociaal loket zal ten minste de hier beschreven functies vervullen. Over hoe breed het loket moet zijn zullen wij een voorstel aan de stadsdeelraad voorleggen bij gelegenheid van de uitwerkingsnota (zie pagina 40), die tegelijk met de Perspectievennota aan de

stadsdeelraad wordt aangeboden. In dat voorstel zijn verder de organisatie van de frontoffice en de backoffice uitgewerkt.

Het Maatschappelijk Steunsysteem (MSS)

Een maatschappelijk steunsysteem is een netwerk van mensen die iemand ondersteunt bij zijn of haar wensen om een sociaal en maatschappelijk leven te leiden. Informele zorg en persoonlijke netwerken zijn daarin van essentieel belang. Soms zijn deze echter niet voldoende en is aanvullend ondersteuning van een of meerdere professionals nodig, met name om het persoonlijke informele netwerk te versterken. Het doel van de professionele ondersteuning is om het informele netwerk als het even kan zo robuust te maken dat inzet van professionals niet meer nodig is, of hoogstens alleen op de achtergrond als achterwacht.

De activiteit die wil bevorderen dat er maatschappelijk steunsystemen ontstaan en in stand worden gehouden rond bewoners die dat nodig hebben werd tot nu toe Maatschappelijk Steunsysteem (MSS) genoemd. Daarbij gaat het om zaken als: het faciliteren van de samenwerking van informele en formele zorg, het stimuleren van maatschappelijke participatie van MSS-cliënten in bijvoorbeeld het lokale welzijnswerk, het trainen en ondersteunen van vrijwillige informele zorgverleners, het matchen van de vraag naar maatschappelijke steunsystemen met het aanbod. Ook draagt het stadsdeel er zorg voor dat op casusniveau de samenwerking in een netwerk om iemand heen gecoördineerd wordt. Dit onderdeel van het MSS behoort tot de hierboven beschreven aanbodcoördinatie.

In de vorige bestuursperiode is in alle stadsdelen het Maatschappelijk Steunsysteem opgezet. In dat stedelijk kader is de doelgroep van het Maatschappelijk Steunsysteem de OGGZ-cliënten die niet (meer) in beeld zijn. Voor Stadsdeel West zou dit neerkomen op tussen de 400 en 1.200 potentiële cliënten. Stadsdeel West wil echter de doelgroep breder formuleren en deze werkwijze in het kader van het ontwikkelen van Welzijn Nieuwe Stijl inzetten voor bewoners met meervoudige problemen en voor bewoners in ernstig sociaal isolement. Deze laatste groep bestaat in Stadsdeel West uit ruim 16.000 bewoners (zie paragraaf Sociaal isolement, pagina 9). Aan deze verbreding van de inzet van het maatschappelijk steunsysteem wordt nu in de vier wijken (voormalige stadsdelen) vormgegeven, waarbij wordt gekeken hoe het beste kan worden aangehaakt bij bestaande netwerken in buurten en wijken. In de toekomst wordt bekeken wat van de aanpak van het Maatschappelijk Steunsysteem op het niveau van buurten of wijken moet worden georganiseerd en wat op een grotere schaal.

In de werkwijze van het Maatschappelijk Steunsysteem staat het cliëntperspectief centraal. De vragen en behoeften van de cliënt worden breed geïnventariseerd. Vervolgens wordt er een integraal plan opgesteld waarin wordt omschreven wat verwacht wordt van de partijen die een functie vervullen in dat specifieke individuele maatschappelijke steunnetwerk. Ook hier geldt: zoveel mogelijk één systeem, één plan, één professional.

Maatschappelijke dienstverlening

Maatschappelijke dienstverlening is een belangrijke partner in individuele hulp- en dienstverlening. Zij richt zich op het sociaal functioneren van personen en gezinnen. In stadsdeel West gaat het om algemeen maatschappelijk werk, ouderen(advies)werk, cliëntondersteuning, schuldhulpverlening, sociaal raadsliedenwerk, klussenhulp en ondersteuning bij thuisadministratie.

Van belang is dat maatschappelijke dienstverlening mensen in staat stelt zelf de regie over hun eigen leven voeren of te herkrijgen, zo mogelijk met inzet van het eigen netwerk van de hulpvrager. De hulpverlening wordt systeemgericht ingezet, met oog voor de belangen van personen binnen het netwerk. Waar nodig is de hulpverlening gericht op het versterken van het netwerk. Hiertoe wordt de methode van het M (zie boven) toegepast. Het (tijdelijk) inzetten van maatjes of buddy's en Eigen Kracht conferenties kan een belangrijke impuls geven aan het versterken van de zelfregie.

De hulpverlening richt zich niet alleen op de problemen, de onmacht, maar ook op de eigen kracht: ook hulpvragers hebben talenten en mogelijkheden. De hulpverlening sluit daarop aan en stimuleert mensen om gebruik te maken van deze talenten en deel te nemen aan de samenleving door

bijvoorbeeld zelf maatje te worden of op buurtniveau mee te werken. De maatschappelijke hulpverlening werkt daarin nauw samen met het sociaal-cultureel werk en het opbouwwerk. Als de hulpverlening nodig is vanwege blijvende zwaktes of beperkingen, wordt ook het informele netwerk betrokken bij de strategie hoe structureel om te gaan met die zwaktes en beperkingen. De hulp wordt integraal aangeboden, uitgaande van de werkelijke vraag (die niet identiek hoeft te zijn aan de geformuleerde vraag). Om de vraag achter de vraag te onderkennen zijn vormen van outreachende hulp noodzakelijk. Alle professionele individuele hulpverlening en begeleiding dient per cliënt (of systeem) zoveel mogelijk bij één uitvoerende organisatie te zijn ondergebracht. Deze gaat waar nodig allianties aan met andere hulp- of zorgaanbieders. Het aantal hulpverleners waarmee een cliënt de hulpverlening samen vorm geeft, wordt zo veel mogelijk beperkt (tenzij die zelf vraagt om een andere hulpverlener).

De maatschappelijke dienstverlening gaat waar het verantwoord is hulpverlening de-professionaliseren, door vrijwilligers in te schakelen en collectief aanbod verzorgen. De maatschappelijke dienstverlener krijgt daarbij de opdracht vrijwilligers inhoudelijk te begeleiden en als achterwacht beschikbaar te zijn.

Tijdens het hele hulpverleningsproces zijn hulpverleners in staat signalen op te pakken op alle relevante leefgebieden: financiën, huisvesting, praktisch functioneren, lichamelijk functioneren, psychisch functioneren, sociaal functioneren/netwerk, dagbesteding.

Niet alle problemen kunnen door de maatschappelijke dienstverlening worden opgelost. Mensen waarbij tijdens het traject blijkt dat zij zwaardere vormen van zorg nodig hebben, worden overgedragen naar aanbieders van deze zorg. Zogeheten 'draaideurcliënten' worden niet eindeloos met dezelfde aanpak geholpen. Door middel van aanbodcoördinatie kan bekeken worden of een andersoortige aanpak zoals bijvoorbeeld een collectieve aanpak tot betere resultaten leidt.

Er zullen scherpe keuzes gemaakt worden ten aanzien van de inzet van maatschappelijke dienstverlening. Om de middelen doeltreffend in te zetten moet de focus gelegd worden op de doelen en prioritaire problemen van het stadsdeel.

Woonservicebeleid

Woonservicebeleid ziet het stadsdeel als de regie op wonen, welzijn, openbare ruimte en zorg ten behoeve van de deelname aan de samenleving van mensen met een beperking. Het is een vorm van aanbodregie. Het betreft immers beleid dat het stadsdeel alleen kan realiseren samen met andere partners, zoals de welzijn- en zorgorganisaties, de woningcorporaties, de eerstelijns zorg, bewoners en gebruikersorganisaties.

Het woonservicebeleid van stadsdeel West krijgt twee componenten:

1. Ruimtelijke vertaling van het (eigen) beleid om mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, dat wil zeggen beleid over spreiding en concentratie van voorzieningen, waaronder woningen en de geschiktheid van de openbare ruimte.
2. Regie op nodige samenwerking tussen zorg- en hulpverleners ten behoeve van klantvriendelijke en efficiënte zorgketens.

De regie op voorzieningen verschilt naar de aard van de beperking. Concentratie van aangepaste woningen rond zorgvoorzieningen zal worden gericht op beperkingen die dat werkelijk nodig maken. Voorzieningen voor mensen met een psychische beperking moeten aan andere ruimtelijke eisen voldoen dan voorzieningen voor mensen met belemmeringen in de mobiliteit. Elke beperking maakt een andere verzameling voorzieningen nodig. Bovendien maakt lang niet elke beperking fysieke nabijheid van die voorzieningen nodig. Het belang van fysieke nabijheid van voorzieningen wordt daarbij afgewogen tegen het belang van fysieke nabijheid van het sociale netwerk. Verhuizing van

Scherp focussen op doelen

'Arme ouderen' hebben prioriteit omdat zij onevenredig worden getroffen door de bezuinigingen van rijk en centrale stad (zie de paragraaf 'Gestapelde effecten', pagina 7). Scherp focussen betekent in dit geval dat de inzet gericht wordt op deze groep en niet op brede groepen zoals 'de ouderen'. Dit betekent dat niet langer zal worden ingezet op breed ouderenwerk. Ouderen die kwetsbaar zijn blijven geholpen worden binnen de maatschappelijke dienstverlening.

mensen met een beperking naar een andere buurt kan immers het onbedoelde gevolg hebben dat de hulp vanuit het eigen netwerk wegvalt en de afhankelijkheid van zorg alleen groter wordt.

De vergrijzing geeft een steeds grotere discrepantie tussen het woning aanbod en de vraag. Voor het woningbeleid betekent dit dat bij nieuwbouw of renovatie woningen zo mogelijk levensloopbestendig moeten worden gebouwd zodat ouder wordende bewoners er makkelijker kunnen blijven wonen.

Speciale woonvormen moeten gespreid zijn over het stadsdeel en niet worden geconcentreerd aan de buitenrand van de stad. Het stadsdeel spreekt woningcorporaties aan op het realiseren van voldoende aangepaste woningen om aan de verwachte vraag te kunnen voldoen.

Woonservice **wijken** zijn wijken met een concentratie van voorzieningen en een concentratie van mensen met een beperking. Het stadsdeel stuurt op concentratie van geschikte woningen waar het vanwege de beperking nodig is om fysiek dicht bij voorzieningen te wonen. Het stadsdeel stuurt op concentratie van voorzieningen waar mensen met een beperking regelmatig in één bezoek die combinatie van voorzieningen nodig hebben. Het stadsdeel bewaakt de nabijheid van voorzieningen in wijken met een duidelijke verhoogde concentratie van mensen met een beperking.

Het stadsdeel maakt echter de overstap van woonservice **wijk** beleid (dat inzet op het realiseren van nieuwe voorzieningen in de kern van woonservice wijken) naar woonservice beleid. De praktijk leert dat kleine buurthuis kamers in woonservice wijken vaak slecht gebruikt worden en moeilijk gefinancierd kunnen worden. In de visie van het stadsdeel is samenwerking van aanbieders bovendien niet gebonden aan gezamenlijke huisvesting: afspraken over processen en netwerkversterking zijn effectiever om samenwerking te verbeteren. Het stadsdeel faciliteert wel initiatieven tot gezamenlijke huisvesting van zorgaanbieders waar dit mensen met een beperking help of voortkomt uit samenwerking.

Voorzien in een adequaat en samenhangend aanbod is een verantwoordelijkheid die het stadsdeel met vele partijen deelt. Feitelijk ligt de regie bij de gezamenlijke uitvoerders en financiers. Het stadsdeel neemt de verantwoordelijkheden van partners niet over, maar organiseert dat die verantwoordelijkheid gezamenlijk genomen kan worden en bewaakt het functioneren van de lokale zorgketens. Het stadsdeel ziet het als zijn verantwoordelijkheid dat het overleg hierover gevoerd wordt op strategisch en tactisch niveau en zal derhalve daartoe het voortouw nemen.

Kortom:

- Stadsdeel West heeft als taak dat voor iedereen goede informatie en advies beschikbaar is voor mensen op zoek naar aanbod en heeft hiervoor een Breed Sociaal Loket, dat fysiek, digitaal en telefonisch bereikbaar is.
- Onderdeel van de informatie- en adviesfunctie zijn bewonersadviseurs die bewoners proactief benaderen om hen indien zij dat willen op weg te helpen naar ondersteuning en hulp.
- Bij het loket kunnen mensen melden dat ze zich zorgen maken over iemand of dat ze overlast ervaren.
- Het brede sociale loket wordt zo opgezet dat mensen in waarvoor dat nodig is zoveel mogelijk in een keer door kunnen naar hulp.
- Dit loket is niet bedoeld als verplichte sluis. Mensen die zelf de weg weten te vinden hoeven niet via het loket naar het aanbod.
- Het stadsdeel draagt zorg voor aanbodcoördinatie, d.w.z. voert regie op de coördinatie van hulp wanneer er sprake is van meerdere (professionele en informele) hulpverleners.
- Wanneer er sprake is van meerdere (professionele en informele) hulpverleners wordt gewerkt vanuit het uitgangspunt: zoveel mogelijk één systeem, één plan, één professional.
- Het stadsdeel stimuleert de samenwerking van formele en informele zorg en ondersteuning. De professionele zorg ondersteunt indien nodig de informele zorg. Waar mogelijk wordt informele zorg ingezet.
- Door de professionele hulpverleners wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de eigen kracht van mensen. De mogelijkheden van hun eigen netwerk worden versterkt o.a. door de inzet van een maatschappelijk steunsysteem.
- Aanbieders van welzijnsdiensten en andere voorzieningen worden betrokken bij het realiseren

van maatschappelijk steunsystemen met als doel het bevorderen van de maatschappelijke participatie van MSS-cliënten door deelname aan hun activiteiten.

- De doelgroep van het Maatschappelijk Steunstelsel wordt in Stadsdeel West uitgebreid naar bewoners met meervoudige problemen en mensen in ernstig sociaal isolement.
- West maakt de stap van *woonservicewijkbeleid* naar *woonservicebeleid*. Woonservicebeleid definiëren wij als regie op wonen, welzijn, openbare ruimte en zorg ten behoeve van de deelname aan de samenleving van mensen met een beperking.
- Woonservicebeleid wordt gedifferentieerd naar aard van de beperking. Concentratie van woningen rond zorg zal worden gericht op beperkingen die dat werkelijk nodig maken. Het belang van fysieke nabijheid van voorzieningen wordt afgewogen tegen het belang van fysieke nabijheid van het sociale netwerk.

Deze aanpak moet leiden tot ...

- Integraal aanbod voor met name kwetsbare mensen,
- Aanbod dat zich zo veel mogelijk richt op het inzetten van informele netwerken en het benutten van collectief aanbod.

4.2 Maatschappelijk participatie

In dit beleidsterrein gaat het om de collectieve voorzieningen voor het bevorderen van de deelname aan de samenleving. Kernwoord is actief burgerschap. Bewoners worden uitgedaagd een bijdrage te leveren. Soms vooral gericht op de persoonlijke ontwikkeling van bewoners, dan weer op het bijstaan van medebewoners of het verbeteren van de leefbaarheid in een buurt, soms op allebei de aspecten. Aan de orde komen: Activering en inburgering, Vrijwilligersbeleid en Welzijns- en opbouwwerk.

Activering en inburgering

Voor bewoners die niet zelfstandig deel nemen aan de samenleving en hier ondersteuning bij nodig hebben, zetten zowel stad als stadsdelen zich in. Hierin is een duidelijke afbakening afgesproken over de taken van de centrale stad en die van de stadsdelen. Hulpmiddel daarbij is de participatieladder:

Trede 1 - Drempels wegnemen.

Trede 2 - Maatschappelijke participatie.

Trede 3 - Voorbereiden op werk.

Trede 4 - Leren voor de arbeidsmarkt.

Trede 5 - Groeien op de arbeidsmarkt.

De centrale stad neemt taken voor haar rekening die zijn gericht op de hogere treden, vanaf trede 3.

Voor bewoners op deze treden biedt DWI re-integratietrajecten aan die gericht zijn op werk.

De stadsdelen richten zich op taken voor de treden 1 en 2. Hun inspanningen zijn niet primair gericht op (re)integratie in het arbeidsproces, maar op enige vorm van participatie. De activiteiten op trede 1 bestaan met name uit hulpverlening. Voor mensen op trede 2 van de participatieladder had DWI tot eind 2010 in principe een activeringsaanbod. Met ingang van 2011 heeft DWI dit aanbod alleen nog maar voor mensen met perspectief op de arbeidsmarkt. Hierbij maakt DWI uitzondering voor mensen met ernstige psychische en/of fysieke beperkingen, voor dak- en thuislozen en voor multiprobleem gezinnen. Alle ander bewoners van West zonder perspectief om op termijn aan het werk te komen zijn aangewezen op activeringsaanbod van het stadsdeel. Het stadsdeel is met DWI in gesprek om de overdracht te onderzoeken. Deze bewoners hebben nu twee mogelijkheden:

1. Deelnemen aan activiteiten die door anderen worden georganiseerd.
2. Zelf activiteiten ondernemen, bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen.

De eerste soort activiteiten is veelal gericht op sociale- en maatschappelijke activering: mensen worden gestimuleerd om hun huis uit te gaan en samen met anderen een activiteit te ondernemen. Bewoners worden in het kader van Welzijn Nieuwe Stijl gestimuleerd zelf na te denken over activiteiten die hen stimuleren om meer deel te gaan nemen aan de samenleving. Welzijnsinstellingen kunnen bewoners aan elkaar verbinden en hen faciliteren bij het vormgeven van een dergelijke activiteit. Ook kunnen welzijnsinstellingen een ruimte beschikbaar stellen voor de uitvoering van deze

activiteiten: ruimtewijding als dienstverlening. Bij activiteiten in dit kader kan worden gedacht aan vormen van empowerment, trainingen, maar ook het volgen van een naaicursus of het verbeteren van taalvaardigheid.

Onder de bij DWI bekende 'Niet Uitkeringsgerechtigden' (de zgn. NUG-gers) zijn groepen die zichzelf met behulp van enige ondersteuning uit de armoede kunnen werken. Het gaat vooral om allochtone vrouwen. Voor deze groep is er o.a. de Vrouwenacademie West (zie op deze pagina).

Taalbeheersing is één van de sleutels tot het kunnen meedoen in de samenleving. Om taalvaardigheid te verbeteren was tot op heden voor iedereen die hiertoe een plicht of een wens had, een inburgeringaanbod beschikbaar. Vanwege ingrijpende bezuinigingen op rijksmiddelen is dit niet langer vanzelfsprekend. Het is daarom van belang dat het stadsdeel aanbod beschikbaar houdt voor mensen die de taal onvoldoende machtig zijn in combinatie met activeringsaanbod.

Voor en met elkaar

Ook de bewoners die geen hulp en ondersteuning nodig hebben zijn van belang. Het welzijnswerk en de accommodaties waarin het plaatsvindt, moeten ook voor hen aantrekkelijk zijn. Het is zaak ze te betrekken bij het realiseren van de doelstellingen van het welzijnsbeleid van het stadsdeel. Zij kunnen als vrijwilliger de informele hulp versterken of dragende kracht zijn bij het realiseren van bewonersinitiatieven. Het stadsdeel wil ook investeren in mensen die zich willen inzetten voor anderen of voor hun leefomgeving.

Mensen die niet aangewezen zijn op hulp of ondersteuning kunnen ook activiteiten voor zichzelf organiseren en daarbij gebruik maken van faciliteiten binnen het gesubsidieerde welzijnswerk zoals ruimte binnen een accommodatie. Dit zal dan echter kostendekkend worden georganiseerd. Deze mensen worden uitgenodigd om hun vaardigheden ook voor anderen in te zetten. Zo zou bijvoorbeeld een muziekgroep een muziekworkshop voor jongeren kunnen geven in ruil voor gebruik van welzijnsfaciliteiten. Dit noemen wij het wederkerigheidprincipe.

Mensen die gebruik maken van een activeringsaanbod of van een vorm van ondersteuning of hulp wil het stadsdeel uitdagen invulling te geven aan het wederkerigheidprincipe door bijvoorbeeld andere mensen te betrekken bij hun activiteit of door zelf in een vorm van vrijwilligerswerk of informele zorg te participeren. Welzijnswerk en de specifieke voorzieningen voor mensen met een beperking werken daartoe samen. Het stadsdeel stimuleert hiertoe sociaal ondernemerschap.

Aan activiteiten die een sociaal karakter hebben voor een beperkte kring (volksdansen, klaverjassen) kan in welzijnaccommodaties ruimte geboden worden. Bij voorkeur gebeurt dit met invulling van het hierboven al aangestipte wederkerigheidprincipe.

Vrouwenacademie West

De Vrouwenacademie West is een voorbeeld van het bevorderen van participatie van bewoners waarbij al elementen van Welzijn Nieuwe Stijl worden toegepast. De vrouwenacademie is opgezet als project in het voormalig stadsdeel Bos en Lommer, omdat geconstateerd werd dat te veel vooral allochtone vrouwen niet participeren in de samenleving. Dat gold ook voor hoogopgeleide vrouwen. Veel vrouwen leken na bijvoorbeeld een inburgerings- of empowermentcursus niet door te stromen naar daarop aansluitend aanbod. Wachtlijnen op de vervolgstap maken dat de aangeleerde vaardigheden weer wegzakken. In de Vrouwenacademie West doorbreken verschillende maatschappelijke organisaties en het stadsdeel deze impasse. Doel is het realiseren van een efficiënte doorlopende leerlijn voor vrouwen in een achterstandspositie. Dat kan alleen door maatwerk vanuit de vraag en behoefte van individuele vrouwen. Inburgering wordt gezien als een van de vindplaatsen voor vrouwen die een participatietraject behoeven en de uitstroom naar beroepsonderwijs en een arbeidsplaats is ontsloten. Daartussen wordt een scala aan individuele trajecten ontwikkeld. Voor vrouwen die al ver zijn in hun ontwikkeling is het mogelijk om diverse cursussen en routes parallel te volgen of om stappen over te slaan op weg naar betaald werk. Door de focus te leggen op de vraag en de eigen kracht van bewoners wordt verkokering en versnippering van aanbod overwonnen. Op dit moment wordt de vrouwenacademie als pilot verder doorontwikkeld binnen de voormalige stadsdelen De Baarsjes en Bos en Lommer. Deze gebiedsgerichte keuze was ingegeven omdat de doelgroep van de vrouwenacademie daar sterk vertegenwoordigd is. In 2011 wordt de pilot geëvalueerd. Mogelijk wordt de aanpak daarna voor een bredere doelgroep in heel West ingezet.

Voor activiteiten die bewoners zelf organiseren wordt via de budgetten van de welzijnsinstellingen subsidie toegekend. De criteria die in het kader van het burgergericht werken van het stadsdeel zijn ontwikkeld, zijn ook hier van toepassing. Nadrukkelijk geldt hierbij dat aan activiteiten met ontmoeting als doel op zich geen subsidie wordt verleend. Initiatieven en voorzieningen die gericht zijn op dagbesteding voor mensen met een beperking doorbreken sociaal isolement en hebben derhalve prioriteit.

Vrijwilligersbeleid

Vrijwillige inzet is gericht op het bijdragen aan de samenleving, door iets voor anderen te doen. Mensen die uit zichzelf iets voor een ander doen in het kader van vrijwilligerswerk en/of mantelzorg, wil het stadsdeel ondersteunen. Mensen die activering behoeven, worden gestimuleerd om een bijdrage te leveren als vrijwilliger. In Stadsdeel West is er een scala aan vrijwilligersorganisaties. Zoals hierboven al werd beschreven krijgt vrijwillige inzet een steeds belangrijker rol, zowel in het kader van maatschappelijke participatie als in het kader van informele zorg.

Met de harmonisatie van het vrijwilligersbeleid zal een efficiencyslag worden doorgevoerd, gericht op het tegengaan van overlap en versnippering. Dit geldt ook voor activiteiten in de buurtcentra. Die efficiencyslag krijgt op drie manieren vorm:

1. *Versnippering wordt tegengegaan.*
2. *Ontmoeting als toeleiding naar activeringsactiviteiten.* Ontmoetingsactiviteiten moeten aantoonbaar leiden tot deelname aan activeringsactiviteiten en bijdragen aan de ontwikkeling en zelfredzaamheid van de deelnemers.
3. *Financiën.* Het stadsdeel subsidieert geen organisaties maar activiteiten.

Daarnaast wordt in de harmonisatie van het lokale ondersteuningsaanbod vrijwilligersorganisaties versterkt door:

1. *Vrijwilligerssteunpunt.* Het steunpunt is een voorzieningen die bijdraagt aan de toename van het aantal vrijwilligers en de realisatie van sociale initiatieven van vrijwilligersorganisaties. Het richt zich op versterking van:
 - Vrijwilligersorganisaties als geheel of op specifieke activiteiten van die organisaties door het bieden van informatie, advies en deskundigheidsbevordering.
 - De samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties onderling en tussen vrijwilligersorganisaties en welzijnsorganisaties en zorginstellingen.
 - Individuele vrijwilligers door het bieden van vakinhoudelijke ondersteuning, informatie en advies, bemiddeling naar vrijwilligerswerk en bij persoonlijke en maatschappelijke groei.
2. *Beschikbaar stellen van faciliteiten.* Bijvoorbeeld praktische zaken als een kopieerapparaat, een fax en computers, opslagruimte, uitleen materiaal.
3. *Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod.* Bijvoorbeeld door de inrichting van een vacaturebank en een digitale portal waar het gehele vrijwilligerswerkveld elkaar makkelijk kan vinden.
4. *Ruimtebieding.* Het gratis of tegen gereduceerd tarief beschikbaar stellen van accommodaties voor activiteiten van vrijwilligersorganisaties en bewonersgroepen.
5. *Subsidiëring.* Het beschikbaar stellen van financiële middelen, op reguliere- of projectbasis.
6. *Erkenning en waardering.* Het nadrukkelijk waarderen van bewoners die zich vrijwillig inzetten voor een ander, zijn omgeving of het stadsdeel.

1001 Kracht methodiek

Deze landelijk ontwikkelde methode richt zich oorspronkelijk op empowerment van individuele vrijwilligers. In eerste instantie voor vrouwen, nu wordt de doelgroep verbreed. Er wordt onder meer gewerkt met een EVC-procedure. EVC staat voor Erkenning Verworven Competenties. De deelnemers leggen een portfolio aan waarin wordt opgenomen wat iemand zoal heeft gedaan en welke competenties de vrijwilliger daarbij heeft verworven. In Stadsdeel West wordt nu in een pilot de '1001 Kracht methodiek' toegepast op vrijwilligersorganisaties. Lokale organisaties leren daarin op een gestructureerde manier hun aanbod meer en beter te profileren. Er is met name ook aandacht voor het faciliteren van vrijwilligers door deze organisatie, zodat een 'vrijwilligerjob' ook echt een kans kan worden voor vrijwilligers om een stapje te zetten in de persoonlijke ontwikkeling. Het is de bedoeling dat er zo in Stadsdeel West (meer) vrijwilligersorganisaties ontstaan, waar de '1001 Kracht methode' kan worden toegepast voor individuele vrijwilligers.

7. *Betrokkenheid van de stadsdeelorganisatie bij het bevorderen van vrijwillige inzet.* In het kader van 'Hart voor West' wordt de inzet van medewerkers als vrijwilliger gefaciliteerd.

8. *Verankering van nieuwe methodieken* zoals de '1001 Kracht methodiek'.

Bij de verdere uitwerking van bovenstaande ondersteuningsvormen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties worden bewoners en organisaties betrokken.

Sociaal-cultureel werk en opbouwwerk

Door de rol, die in Welzijn Nieuwe Stijl wordt toebedeeld aan de professionele organisaties, vervaagt het onderscheid tussen opbouwwerk en het sociaal-cultureel werk.

- Het opbouwwerk haalt de vraag op bij bewoners en versterkt de inzet van bewoners om problemen aan te pakken. Klassiek richtte het zich vooral op het versterken van de betrokkenheid van bewoners bij stadsontwikkeling en -herontwikkeling. Later kwam daarbij het samen met bewoners versterken van de leefbaarheid van de buurten. Het verwoorden van de behoeften van bewoners was steeds een van de belangrijke taken van het opbouwwerk.
- Het sociaal-cultureel werk richtte zich op participatie, persoonlijke ontwikkeling en het doorbreken van sociaal isolement. Het bood ook accommodaties, compleet met passende inventaris, voor allerlei activiteiten waarvan de buurtbewoners en hun kinderen gebruik konden maken.

In Welzijn Nieuwe Stijl gaat het sociaal-cultureel werk meer de methode van het opbouwwerk hanteren: bewoners worden ondersteund bij het vormgeven van activiteiten. De werkers halen de vraag van de bewoners op, maar het gaat daarbij niet om "u vraagt, wij draaien". Steeds gaat het om het ondersteunen van bewoners bij het vorm geven van antwoord op de vragen. Het sociaal-cultureel werk zoekt ook naar verbindingen met andere maatschappelijke partners en ondernemers om nieuwe activiteiten te initiëren. Het opbouwwerk richt zich op zijn beurt niet alleen op leefbaarheid, maar ook op de thema's van het sociaal-cultureel werk. Het opbouwwerk blijft zich richten op het versterken van de collectieve zelfredzaamheid, maar in dat kader houdt het zich meer bezig met de vraag hoe bijvoorbeeld de individuele zelfredzaamheid kan worden bevorderd. Of hoe de zorg van buurtbewoners voor elkaar kan worden versterkt.

Door dit consequent door te voeren valt het verschil en de overlap weg tussen sociaal-cultureel werk en opbouwwerk. Zij gaan samen op in een nieuwe werkvorm. Dit proces zal versterkt worden doordat het stadsdeel met een geringer aantal welzijnsorganisaties in zee gaat. Opdrachtverlening aan minder aanbieders biedt een kans om door een scherpere opdrachtformulering verkokering en versnippering tegen te gaan. In de opdrachtverlening zal het stadsdeel geen onderscheid maken tussen sociaal-cultureel werk en opbouwwerk.

Hart voor West

Met het Project Hart voor West wil de stadsdeelorganisatie zelf ook het goede voorbeeld geven door medewerkers op te roepen om in West vrijwilligerswerk te gaan doen en dit ook te faciliteren. Hiermee laat het stadsdeel zien vrijwilligerswerk serieus te nemen én samen met de burgers van West wil werken aan een leefbaar stadsdeel. Aan de andere kant kan het medewerkers opleveren dat zij in de praktijk zien wat burgers in West bezig houdt. Informatie uit het stadsdeel komt binnen via deze medewerkers, waar zij vervolgens weer hun voordeel mee kunnen doen in het werk. Burgers maken kennis met gemotiveerde medewerkers van het stadsdeel.

Kortom:

- Bewoners die betrokken in de samenleving staan en er een bijdrage aan leveren zijn het sociaal kapitaal van Stadsdeel West. Het stadsdeel wil investeren in mensen die zich willen inzetten voor anderen of voor hun leefomgeving.
- Bewoners zonder uitzicht op werk zijn voor activeringsaanbod aangewezen op stadsdeelvoorzieningen. Het welzijnswerk krijgt de opdracht deze bewoners te ondersteunen bij het opzetten van activiteiten of leveren van vrijwillige inzet.
- Taalbeheersing is een van de sleutels om mee te kunnen doen in de samenleving. Het is belangrijk dat het stadsdeel taalverwervingsaanbod in combinatie met activering beschikbaar houdt voor mensen die de taal onvoldoende machtig zijn.

- Het wederkerigheidprincipe wordt toegepast: bewoners die gebruik maken van welzijnsfaciliteiten of van participatieaanbod worden uitgedaagd om als vrijwilliger hun vaardigheden in te zetten bij het realiseren van welzijnsaanbod voor anderen.
- Met het vrijwilligersbeleid wil Stadsdeel West faciliteren en stimuleren dat nog meer bewoners sociaal, cultureel, economisch en politiek betrokken zijn.
- In het vrijwilligersbeleid wordt een efficiencyslag doorgevoerd. Dit geldt ook voor de activiteiten in de buurtcentra.
- Het lokale ondersteuningsaanbod van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties wordt door Stadsdeel West o.a. ingevuld met: het vrijwilligerssteunpunt, beschikbaar stellen van praktische zaken, een vacaturebank, ruimtebieding, subsidiëring, erkenning en waardering.
- In Welzijn Nieuwe Stijl integreren de werkvormen sociaal-cultureel werk en opbouwwerk en gaan samen op in een nieuwe werkvorm, waarvan de medewerkers zich vooral richten op het activeren van bewoners en het ondersteunen van vrijwilligerswerk en bewonersinitiatieven.

Deze aanpak moet leiden tot ...

- Het versterken van de civil society,
- Bewoners die zelf initiatieven nemen en bereid zijn naar elkaar om te zien en zich voor elkaar in te zetten.
- Recreatieve activiteiten die kostendekkend worden georganiseerd.
- Een nieuwe werkvorm die voortkomt uit de integratie van sociaal-cultureel werk en opbouwwerk.

4.3 Armoedebeleid

In dit beleidsterrein gaat het om de uitwerking van het Amsterdamse armoedebeleid in Stadsdeel West. Het Amsterdamse armoedebeleid wordt uitgewerkt langs de drieslag:

1. Preventie,
2. Verlichten en tegengaan van de effecten van armoede en
3. Vooruit komen.

De uitvoering van de aanpak van de armoede zal in Stadsdeel West sluit hierop aan.

De omvang van het armoedeprobleem in West verschilt aanzienlijk per buurt. Het is dan ook van belang dat hierbij een gebiedsgerichte aanpak wordt gehanteerd. De welzijnsorganisaties zal gevraagd worden hier invulling aan te geven. Daarbij wordt afstemming gezocht met het buurtgericht werken van de stadsdeelorganisatie. Samenwerking met DWI is bij de aanpak van deze problematiek onontbeerlijk. Bij de gebiedsgerichte aanpak kan ook overwogen worden om bewonersadviseurs in te zetten. Bewoners worden door hen proactief benaderd om te zien of ze hulp kunnen gebruiken. Er kan dan niet alleen naar hun financiële situatie gekeken worden, maar ook naar andere problemen, zoals opvoedingsproblemen – en naar kansen, zoals mogelijkheden voor deelname aan het maatschappelijk leven.

Het stadsdeel wil uitdrukkelijk mensen met een laag inkomen niet benaderen als alleen maar hulpbehoevend maar hen ook aanspreken op hun kracht en ze uitdagen om te participeren in de samenleving. Daarom moet activering

onderdeel uitmaken van hulpverlening aan mensen in armoede. Door actief deel te nemen aan de samenleving wordt sociaal isolement tegengegaan, soms de afstand tot de arbeidsmarkt verkleind en kansen voor kinderen en het persoonlijk welzijn vergroot. De kinderen in gezinnen die kampen met armoede worden zelf geholpen in het onderwijs en door het jongerenwerk. Een geïsoleerde positie van ouders kan de effectiviteit van die hulp echter bemoeilijken. Voorts wordt

aandacht gegeven aan gezondheidsbevordering bij mensen die in armoede verkeren. Voorlichting is een belangrijk instrument in het voorkomen van armoede. Door mensen bewust te maken van de risico's van geld lenen en te leren bewust met hun inkomen om te gaan, kan worden

De gezondheidsrisico's van arme bewoners

Uit onderzoek blijkt dat arme bewoners aanzienlijk meer gezondheidsrisico's lopen. Zo wijzen cijfers van het jaar 2007 uit dat de levensverwachting van mensen beneden de 'lage-inkomensgrens' 5 jaren korter is dan de levensverwachting van mensen met een inkomen boven die grens. (Website CBS).

voorkomen dat mensen in de problemen raken. Ook aan kinderen blijft het stadsdeel voorlichting geven. Ook op dit beleidsterrein zal gezocht worden naar methodieken waardoor signalen van armoede worden opgepakt en met behulp van mensen uit de eigen kring aan oplossingen wordt gewerkt.

Om het gebruik van de stedelijke inkomensondersteunende voorzieningen te versterken wordt per voorziening onderzocht hoe het gebruik ervan is en wat de beste manier is om het gebruik ervan te versterken. Daarbij kan worden gedacht aan het gebiedsgericht inzetten van bewonersadviseurs, maar ook aan vindplaatsgerichte voorlichting en ondersteuning bij het aanvragen van een voorziening. Ook kan verbinding leggen tussen vindplaatsen zoals de voedselbank en het algemeen maatschappelijk werk of het sociaal raadslieden werk tot meer gebruik van voorzieningen leiden. Stadsdeel West wil dat er geen wachtlijsten zijn voor schuldhulpverlening. De centrale stad en de stadsdelen werken samen aan de uitwerking van een nieuw schuldhulpverleningsaanbod. Dit komt voort uit een onderzoek in 2009, dat melding maakte van een laag slagingspercentage van de schuldsanering. Voor veel cliënten bleken de eisen die gesteld worden in het schuldsaneringstraject onhaalbaar. Daarom zal in de toekomst naast schuldsanering ook schuldstabilisatie worden aangeboden, een traject waarin de schuldsituatie hanteerbaar wordt gemaakt terwijl er aan andere sociale problematiek wordt gewerkt. Daarna kan eventueel alsnog een traject schuldsanering worden gestart.

Als de armoedeproblematiek dermate groot is dat huisuitzetting of een andere crisis dreigt, ligt de nadruk in de hulpverlening op het beëindigen van de crisis. In een later stadium zal activering worden ingebracht als onderdeel van de lange termijn aanpak van de armoede.

Kortom:

- Te veel bewoners van Stadsdeel West leven in armoede. Dit leidt tot sociale uitsluiting en tot het risico van overerfelijkheid van armoede van de ouders op hun kinderen. Aanpakken van armoede heeft prioriteit.
- Mensen die leven in armoede worden ook aangesproken op hun kracht en uitgedaagd om te participeren.
- Activering en gezondheidsbevordering maken onderdeel uit van de aanpak van armoede.
- Voorlichting is een belangrijk instrument om armoede te voorkomen.
- Per voorziening wordt bekeken wat de beste manier is om het gebruik van de inkomensondersteunende voorzieningen te versterken.
- Stadsdeel West heeft geen wachtlijsten voor schuldhulpverlening. Het aanbod moet derhalve de vraag volgen.
- De centrale stad en de stadsdelen ontwikkelen samen een nieuw schuldhulpverleningsaanbod, waarin naast schuldsanering ook schuldstabilisatie wordt aangeboden.
- Als door armoede huisuitzetting of een andere crisis dreigt ligt in eerste instantie de nadruk op het beëindigen van de crisis en het voorkomen van huisuitzetting.

Deze aanpak moet leiden tot ...

- Bewoners die zelf actief uit hun armoedesituatie komen.

4.4 Accommodatiebeleid

In deze paragraaf gaat het over waar welzijn letterlijk plaatsvindt. Dat kan in de publieke ruimte maar ook in het private domein. Soms zijn aparte accommodaties nodig. Over die accommodaties gaat het hier.¹ Aan de orde komen achtereenvolgens:

- Drie uitgangspunten.
- Multifunctionele accommodaties.
- De rol van het stadsdeel.
- Commerciële activiteiten.

Drie uitgangspunten

Stadsdeel West heeft een fijnmazig netwerk van accommodaties². De basis wordt gevormd door buurthuizen en multifunctionele accommodaties, die over het algemeen wat kleiner zijn dan een gemiddeld buurthuis (landelijk gemiddeld 1.000 m²). Dit past bij de fysieke kenmerken van de stad: kleinere oppervlaktes, hogere dichtheid, kortere afstanden. Daarnaast bestaan er in West veel kleinschalige, 'losse' ruimtes: huiskamers, buurtkamers, buurtpunten, ontmoetingsruimten; soms voor de hele buurt, soms voor een specifieke groep.

De voordelen van die fijnmazigheid zijn een korte afstand van voorzieningen voor bewoners en herkenningspunten in de buurt met uitstraling en identiteit. Dit bevordert de leefbaarheid en veiligheid. Nadelen zijn de hoge kosten. Huisvestingslasten leggen beslag op een aanzienlijk deel van het budget. Bovendien is het gebruik niet optimaal: te vaak staan gebouwen of ruimtes een deel van de dag of week leeg. Dit systeem is voor het stadsdeel niet meer betaalbaar en kan efficiënter, zeker als organisaties slimmer met elkaar gaan samenwerken. Bovendien vloeit dit voort uit onze wens de bezuinigingstaakstelling vooral te realiseren door te besparen op accommodaties (minder m²) om het voorzieningenniveau zo veel mogelijk in stand te houden.

Voor de gewenste omslag hanteren we een aantal uitgangspunten.

Uitgangspunt 1: van gebouw naar functie

Niet langer staat het middel, de accommodatie, centraal maar het doel: de functie in de wijk of buurt die wij belangrijk vinden. Aanhakend bij de kadernotitie 'Hervormingsoperatie Bibliotheekfilialen West' duiden wij dit aan met de omslag: *van gebouw naar functie*. Welke functies vinden wij belangrijk?

- Bijdragen aan 'collectieve zelfredzaamheid' en 'actief burgerschap'. Dit noemen wij de 'buurtcentrum- en de buurtkamerfunctie'.
- Bijdragen aan het bevorderen van individuele zelfredzaamheid. Dit noemen wij de 'loketfunctie'.
- Mogelijk maken dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig in de wijk kunnen blijven wonen in combinatie met onder meer zorg. Deze functie wordt gerealiseerd in het kader van het woonservicebeleid. Deze functie noemen wij de 'huis van de buurt-functie'.
- Functies voor kinderen en hun ouders. Denk hierbij aan scholen, speelplekken, voor-, na- en buitenschoolse activiteiten.
- Functies voor jongeren (12+) (loketten en jongerencentra).
- Bibliotheekfuncties (jeugd en volwassenen)³.

Uitgangspunt 2: functiemenging

Er zijn dus verschillende functies, maar een strikte fysiekruimtelijke scheiding, zoals tot nu toe gebruikelijk is, vinden we achterhaald. Niet iedere functie heeft een apart gebouw of locatie nodig: onderlinge kruisbestuiving mag veel meer plaatsvinden en ligt helemaal in lijn met Welzijn Nieuwe Stijl. Zo achten wij het wenselijk dat buurthuizen gebruikt kunnen worden voor beperkte informatie- en

¹ Hiermee geven wij tevens invulling aan (een deel van) de motie van Groen Links om een integrale notitie accommodatiebeleid op te stellen. De uitvoering van deze motie vindt in twee delen plaats. In het eerste deel – waar dit hoofdstuk over gaat – geven we onze visie op accommodaties als middel om beleidsdoelen te realiseren, waarbij ook het gewenste schaalniveau, de spreiding, de locaties en de functiecombinaties van accommodaties aan de orde komen. In het tweede deel zullen wij inzoomen op het beheer en gebruik van accommodaties. Dit deel volgt na de zomer van 2011.

² Een overzicht van de welzijns- en jeugdaccommodaties in stadsdeel West is opgenomen in bijlage 2.

³ Deze laatste drie functies vallen buiten het bestek van deze notitie.

adviesfuncties (zie Toegang tot voorzieningen - informatie en advies, pagina 17). Mogelijk kan daarnaast een (beperkte) vorm van bibliotheekwerk in een buurthuis plaatsvinden. Ook wil het stadsdeel bevorderen dat hulpverleners van verschillende organisaties van dezelfde spreekruimten en groepsruimten gebruik maken. Daarnaast bieden clustering en slimme combinaties van functies mogelijkheden om voorzieningen op buurtniveau in stand te houden. Dat is met name van belang voor bewoners met een beperkte mobiliteit zoals ouderen en kinderen. Wij denken dan bijvoorbeeld aan combinaties met (buurt)ruimtes van woningcorporaties, zorginstellingen, brede scholen, bibliotheken, broedplaatsen en andere culturele centra of speeltuinegebouwen.

Slechts twee functiecombinaties vinden wij ongewenst en dat heeft te maken met de ervaringen in de praktijk. Zo blijkt dat ouderen en jongeren (vanaf ongeveer 15 jaar) op één locatie niet goed samengaan. Jongeren vertonen soms gedrag dat ouderen afschrikt en ouderen ervaren het gedrag van jongeren vaker als overlastgevend. Voor de jongerencentra (die vaak ook als 'podium' fungeren) is bovendien een bepaalde sfeer en uitstraling belangrijk, anders komen jongeren er niet. Het hangt overigens wel af van de activiteiten die uitgevoerd worden: zo kan huiswerkbegeleiding voor jongeren bijvoorbeeld wel weer prima in een buurtcentrum plaatsvinden. Ouderen en kinderen, bijvoorbeeld kinderopvang of naschoolse activiteiten gaan in onze ervaring wel heel goed samen.

De tweede onwenselijke functiecombinatie betreft het samengaan van bewoners met zeer zware problematiek (verslaving, psychiatrische ziekte, dak- of thuisloosheid, vaak in combinatie) met 'gewone' buurthuisbezoekers. Als de groep met zware problematiek 'te groot' wordt in verhouding tot andere buurthuisbezoekers, dan is dat slecht voor de aanloop van andere bewoners. Een laagdrempelige inloop, specifiek voor de groep met zware problematiek kan juist wel heel goed werken en fungeren als vangnet en/of 'vindplaats' voor hulpverleners.

Vanwege de urgentie van de bezuinigingsopgave op het welzijnsbudget lopen we met deze accommodatievisie vanuit het welzijnsdomein wat voorop. Daardoor ligt hier de primaire focus op het accommoderen van de welzijnsfuncties voor volwassenen. Op onderdelen worden wel verbindingen gelegd, met name met jeugdfuncties. De opzet van het accommodatiebeleid voor voorzieningen voor de jeugd zal zoveel mogelijk aansluiten bij de uitgangspunten en systematiek van de accommodatievisie in deze nota. In de uitvoering van het accommodatiebeleid worden ook de kansen bekeken die functiemenging kan bieden door slimme combinaties met jeugd- en sportaccommodaties. Evenzo wordt in de uitwerking van de hervorming van het bibliotheekwerk West gekeken naar de kansen van gezamenlijke oplossingen. De integrale visie 'Maatschappelijk Vastgoed', die later dit jaar opgesteld zal worden, zal verder inzoomen op verbindingen en raakvlakken tussen welzijn, jeugd, cultuur en sport. De accommodatievisie in deze nota zal fungeren als bouwsteen voor deze integrale visie.

Uitgangspunt 3: ruimte delen

Efficiënter ruimtegebruik is mogelijk als er meer ruimte gedeeld wordt. We zullen de nadruk leggen op het met elkaar delen van ruimtes ten einde gebouwen zo optimaal mogelijk te gebruiken. Groepen of organisaties hebben geen recht op een 'eigen' gesubsidieerde ruimte. Het stadsdeel kiest niet voor accommodaties die één specifieke groep faciliteren en het zal voor vrijwilligersorganisaties of (bewoners)groepen geen 'eigen' gebouw of ruimte faciliteren of subsidiëren. Voor de activiteiten die zij uitvoeren kunnen zij gebruik maken van ruimte in de multifunctionele accommodatie.

Multifunctionele accommodaties

Uit deze uitgangspunten vloeit voort dat het stadsdeel kiest voor multifunctionele accommodaties. Daarvoor zijn gebouwen nodig met ruimtes die goed bruikbaar zijn voor verschillende functies, activiteiten, groepen of individuen en waar meerdere van die zaken ook tegelijkertijd kunnen plaatsvinden.

Als richtlijn kan de norm voor buurthuizen gehanteerd worden: één multifunctionele accommodatie van redelijke omvang op 15.000 bewoners.⁴ Onderbouwing van deze norm is niet alleen de afstand voor gebruikers tot de voorziening, maar ook de mogelijkheden om de exploitatie rond te krijgen,

⁴ Deze norm is wel gebaseerd op het 'oude' welzijnsbeleid. De werkwijze 'Welzijn Nieuwe Stijl' kan leiden tot minder ruimtebeslag in zijn geheel, en wellicht ook tot een groter verzorgingsgebied per accommodatie.

hetgeen bij een kleiner verzorgingsgebied lastiger wordt. Voor Stadsdeel West, met circa 130.000 inwoners, betekent deze richtlijn dat er (maximaal) acht à negen multifunctionele accommodaties nodig zijn. We noemen die de 'maatschappelijke kernvoorraad'. Daarin zitten twee typen multifunctionele accommodatie: het buurtcentrum en het 'huis van de buurt', elk met verschillende functioneel-ruimtelijke eisen. Het buurtcentrum heeft neutrale ruimtes, die goed bruikbaar zijn voor verschillende activiteiten en groepen. Het 'huis van de buurt' is meestal gecombineerd met of binnen een (ouderen)zorginstelling en heeft een sterke focus op zorgfuncties, die verder zo veel mogelijk worden gemengd met andere (welzijns)functies.

Zelf denken wij aan zo'n twee multifunctionele accommodaties per wijk (De Baarsjes, Bos en Lommer, Oud West en Westerpark, waarbij ons streven is per wijk één Huis van de Buurt te hebben en één buurtcentrum. Voor de buurtcentra hebben wij een omvang in gedachten tussen de 500 en 800 vierkante meters. Wij beseffen dat dit ingrijpende gevolgen heeft. Daarom willen wij met bewoners en instellingen overleggen of er nog andere mogelijkheden zijn. Wij denken daarbij vooral aan het benutten van ruimtes van andere organisaties in plaats van de huidige ruimtes in de buurt. Daarbij is voor ons wel een voorwaarde dat een zo groot mogelijke besparing gevonden wordt in het accommodatiegebruik, maar in ieder geval de taakstelling van € 750.000 (hoofdstuk 4) behaald wordt. Omdat het geld dat voor accommodaties gebruikt wordt af gaat van het activiteitenbudget willen wij een zo efficiënt mogelijk ruimtegebruik bereiken.

Wat betreft de ligging van deze accommodaties zijn de stadsdeelgrenzen voor ons niet strikt. Een accommodatie kan immers in Bos en Lommer liggen en evenzogoed een perfecte ligging hebben om ook het noordelijke deel van De Baarsjes te bedienen. Bij het bepalen van de omvang van grenzen van het bedieningsgebied vinden wij het belangrijker om rekening te houden met de ruimtelijke structuur van een gebied en met natuurlijke grenzen en fysieke barrières zoals drukke verkeerswegen, parken of water. Tevens willen we rekening houden met de sociale kenmerken van een wijk. Het kan zijn dat een wijk iets extra's nodig heeft vanwege specifieke problemen op het sociale vlak. Bij de beslissing over de positionering van deze accommodaties kunnen concentraties van doelgroepen meegewogen worden, met name een concentratie van mensen die beperkt zijn in hun mobiliteit.

Gebouwen fungeren vaak als een herkennings- en markeringspunt in de buurt. Zij dragen op die manier bij aan de identiteit van een buurt. Ook voorzieningen kunnen een dergelijke betekenis hebben. Voor voorzieningen met een maatschappelijk belang en die voor eenieder toegankelijk zijn, geven wij de voorkeur aan prominente locaties, met een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid. Denk hierbij aan: langs doorgaande wegen, in markante gebouwen, op hoeken en aan pleinen. Ook de veiligheid van een locatie is een factor om rekening mee te houden. Bij voorkeur hebben de gebouwen een open gevel en een duidelijke verbinding met de openbare ruimte. Op die manier kan de interactie tussen de voorzieningen die publiek aantrekken en de openbare ruimte waar contacten en uitwisseling (kunnen) plaatsvinden, bevorderd worden. Wij hebben ook een voorkeur voor (andere) locaties die kansrijk zijn waar het gaat om het verbinden van voorzieningen met de openbare ruimte, zoals groen, parken en pleinen. In beide gevallen kan dan de sociaalruimtelijke infrastructuur – waarbij fysieke en sociale doelstellingen en activiteiten elkaar aanvullen en versterken – versterkt worden.

Tussen de multifunctionele accommodaties blijft er enige ruimte voor kleinschalige accommodaties. Het gaat hier om een zeer diverse categorie kleine, losse ruimtes zoals hierboven omschreven. Deze vatten wij hier voor het gemak samen onder de noemer 'buurtkamers'. Ook buurtkamers dragen bij aan de functie van 'collectieve zelfredzaamheid' en 'actief burgerschap', maar de focus is anders. Zij onderscheiden zich van de buurtcentra door hun nabijheid en laagdrempeligheid. Vaak fungeren deze ruimtes als vliegwiel voor het organiserend vermogen in de buurt (civil society). Zij hebben dan een belangrijke rol voor de leefbaarheid, de veiligheid of wederzijdse zorg voor elkaar in een buurt en de eigen initiatieven die bewoners daarvoor ontplooiën. Buurtkamers kunnen ook een belangrijke rol vervullen om mensen die geïsoleerd zijn uit hun huis en in beweging te krijgen. Voor de eerste stappen daarvoor zijn laagdrempeligheid en nabijheid van belang. Met de veranderingen die op komst zijn in het welzijnswerk is het duidelijk, dat niet alle kleinschalige ruimtes in de buurten in gebruik

kunnen en zullen blijven voor welzijnsdoeleinden, maar hun functie is belangrijk, ook in het kader van Welzijn Nieuwe Stijl.

De rol van het stadsdeel

Voor het invullen van de rol van het stadsdeel maken wij een onderscheid tussen de multifunctionele accommodaties en de buurtkamers. De acht of negen multifunctionele accommodaties vormen het fundament binnen het stadsdeel om welzijnsactiviteiten te accommoderen. Mede met het oog op het waarborgen van een optimale spreiding neemt het stadsdeel de verantwoordelijkheid deze accommodaties uiteindelijk aan te wijzen. Bij het realiseren van kansen voor het gebruik van andere ruimtes in de buurt worden de welzijnsorganisaties, zorgaanbieders en bewoners betrokken. Het stadsdeel is bij voorkeur eigenaar en ten minste hoofdhurder van de buurtcentra die behoren tot de maatschappelijke kernvoorraad. Eigendom op strategische locaties betekent dat het stadsdeel letterlijk 'een voet aan de grond' heeft. Met vastgoed in eigendom heeft het stadsdeel een sterkere positie bij toekomstige gebieds- of herontwikkeling. Bovendien heeft het stadsdeel meer eigen keuze met betrekking tot wijzigingen of functie-invulling van een gebouw en komen eventuele investeringen in het gebouw ten goede aan het stadsdeel zelf en niet aan een andere eigenaar. Daarnaast loopt het stadsdeel geen risico bij eventueel faillissement van de eigenaar, waardoor een accommodatie 'verloren kan gaan'. Het stadsdeel streeft op de lange termijn dus naar eigendom van deze gebouwen, ook in die gebieden waar het nu geen bezit heeft.

Aangezien het streven naar eigendom een lange termijn doel is, wil het stadsdeel op de korte termijn ten minste hoofdhurder van deze gebouwen worden. Daarmee realiseren we een onzes inziens noodzakelijke ontkoppeling tussen het gebouw en de activiteiten die er plaats vinden. Anders gezegd: een ontkoppeling tussen het strategische lange termijn belang van een gebouw en de (soms andere) belangen van een welzijnsorganisatie.

De wens om eigenaar of hoofdhurder te worden geldt niet voor de Huizen van de Buurt in de kernvoorraad. Deze gebouwen behoren in de meeste gevallen tot het zorg-maatschappelijk vastgoed en daarmee tot een wezenlijk ander regime, onder meer wat betreft financiering en regelgeving. De meerwaarde om deze accommodaties wel als de kernvoorraad te betitelen ligt in het belang van de inhoudelijke verbinding tussen zorg en welzijn, om op die manier te realiseren dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig in de wijk kunnen blijven wonen.

Bij de buurtkamers heeft het stadsdeel een wezenlijk andere rol. Buurtkamers moeten er zijn, maar waar precies, hoeveel en in welke vorm zal sterk verschillen per buurt. Bovendien leent het invullen van deze 'buurt-functie' van accommodaties zich bij uitstek voor slimme combinaties. Zoals hierboven beschreven kan daarbij gedacht worden aan samenwerking met woningcorporaties of zorginstellingen. Ook brede scholen zouden een rol kunnen spelen in het bieden van ruimte voor activiteiten voor de buurt. Kortom: dit vraagt om maatwerk.

Het ligt in de lijn van Welzijn Nieuwe Stijl om dit een rol te laten spelen bij de allianties van organisaties, die zich gaan vormen om in samenspraak met bewoners/gebruikers gebiedsgericht bepaalde problemen aan te pakken. Het is belangrijk dat de partijen die deze opgave gaan invullen en dagelijks in de buurten werken, de ruimte krijgen om maatwerk te leveren, ook waar het gaat om het inrichten en het wel of niet in stand houden van buurtkamers. Het moet voor hen mogelijk zijn om in samenspraak met bewoners/gebruikers, afhankelijk van de omstandigheden, al dan niet samen met anderen en al dan niet tijdelijk een buurtkamer te realiseren. Hier past derhalve geen blauwdruk van het stadsdeel.

Commerciële activiteiten

De kernvoorraad is er wat ons betreft in principe niet voor commerciële activiteiten. We houden de maatschappelijke kernvoorraad – waarvoor maatschappelijke huurprijzen gelden – in stand om ruimte te hebben voor welzijnsactiviteiten, die grotendeels gesubsidieerd worden of waarvoor vrijwillig en/of onbetaald werk verricht wordt. Bovendien zijn er in Amsterdam voldoende accommodaties die in de commerciële vraag kunnen en willen voldoen. Als er in de maatschappelijke kernvoorraad wel commerciële activiteiten zouden (kunnen) plaatsvinden, dan zijn er wat ons betreft twee conclusies te trekken: ofwel er is net aan of niet voldoende ruimte voor de gesubsidieerde of vrijwillige activiteiten en dan is de kans groot op verdringing van deze activiteiten door commerciële activiteiten; ofwel er is

wel structureel ruimte voor commerciële activiteiten. Als dat het geval zou zijn, is er dus feitelijk 'een overmaat' aan maatschappelijke ruimte en kan die dus worden ingekrompen. In de kleinschalige accommodaties in de buurten, waarbij wij zoals hierboven beschreven allerlei allianties voor ons zien, kunnen wij ons weer wel voorstellen dat er mengvormen tussen commerciële en niet-commerciële activiteiten ontstaan.

Kortom

- Het bestaande bestand aan accommodaties waarin ruimtes te vaak slechts gedeeltelijk benut worden, is inefficiënt en derhalve te duur.
- Voor de invulling van het accommodatiebeleid wordt gekeken naar de functies: 'buurtcentrum-', 'buurtkamer-', 'loket-' en 'huis van de buurt-functie'. Het gaat om een onderscheid van functies die het stadsdeel belangrijk acht voor een wijk. Niet iedere functie heeft een apart gebouw of locatie nodig.
- Van de gebruikers van accommodaties wordt verwacht dat ze 'ruimte delen'. Groepen of organisaties kunnen geen 'eigen' ruimte claimen.
- Er zijn twee typen multifunctionele accommodatie: het buurtcentrum en het huis van de buurt. Het stadsdeel denkt daarbij aan zo'n acht multifunctionele accommodaties, zo'n twee per wijk. Het stadsdeel streeft naar één huis van de buurt en één buurtcentrum per wijk en. Dit is de maatschappelijke kernvoorraad. Bij de spreiding over de wijken wordt rekening gehouden met de ruimtelijke structuur van een gebied en met de sociale kenmerken van een wijk.
- Het stadsdeel bepaalt waar de multifunctionele accommodaties komen en zoekt daarbij overleg met welzijn- en zorgaanbieders en bewoners.
- De voorkeur gaat uit naar gebouwen op prominente locaties (langs doorgaande wegen, in markante gebouwen, op hoeken en aan pleinen) en locaties die kansrijk zijn om voorzieningen te verbinden met de openbare ruimte (groen, parken en pleinen).
- Het stadsdeel is van de buurtcentra in de maatschappelijke kernvoorraad bij voorkeur eigenaar en ten minste hoofdhuurder. De kernvoorraad is er in principe niet voor commerciële activiteiten.
- Daarnaast blijft er ruimte voor een fijnmazig netwerk van buurtkamers. Het inrichten en wel of niet in stand houden van buurtkamers is maatwerk. Allianties in buurten en wijken moeten hierbij hun rol kunnen vervullen.

Deze aanpak moet leiden tot ...

- Een door het stadsdeel gefinancierde maatschappelijke kernvoorraad accommodaties,
- met de mogelijkheid om gezamenlijk ruimtegebruik te benutten op voorwaarde dat een zo groot mogelijke besparing gevonden wordt in het accommodatiegebruik.

5. Financiële taakstelling nader ingevuld

Stadsdeel West staat voor een zeer forse bezuinigingsopgave op het welzijnsterrein. De totale kosten van het programma zorg en welzijn in de begroting 2010 bedragen zo'n 19,8 miljoen euro. In deze bestuursperiode moet 3,55 miljoen euro bezuinigd worden op de middelen die voor de uitvoering van dit programma in de begroting 2010 werden gereserveerd.

Zoals in hoofdstuk 1 al is vermeld neemt niet alleen het stadsdeel, maar ook de stad Amsterdam bezuinigingsmaatregelen die gevolgen hebben voor de burgers en organisaties in het stadsdeel. Ook de zogenaamde "doorgeefgelden" (budgetten die door het stadsdeel als doeluitkering worden ontvangen en die dus uiteraard ook uitsluitend voor dat doel mogen worden benut) staan eveneens onder druk. Als gevolg van de economische crisis nemen ook de mogelijkheden om elders geld te verwerven, bijvoorbeeld bij fondsen, af. Tenslotte, maar zeker niet in de laatste plaats, werken de bezuinigingen die door het Rijk worden doorgevoerd uiteraard door in de omstandigheden van de bewoners van Stadsdeel West.

De noodzakelijke ombuiging betekent dan ook onherroepelijk dat het voorzieningenniveau en daarmee de dienstverlening aan de burgers onder druk komt te staan. Daarom zal het stadsdeel zijn middelen vooral inzetten ten behoeve van de kwetsbare groepen en voor het versterken van de inzet van bewoners voor en met elkaar.

Deze aanpak moet leiden tot ... opdat ...

In de hoofdstukken hiervoor is in alinea's onder de titel *Deze aanpak moet leiden tot ...* als een soort rode draad door de nota heen aangegeven waar de keuzes van het stadsdeel en de vernieuwing van het welzijnswerk toe moeten leiden. In deze paragraaf wordt inhoudelijk een overgang gemaakt van de punten die daar vermeld staan naar de uitgangspunten die in volgende paragraaf worden gehanteerd bij het nader invullen van de financiële taakstelling.

Deze aanpak moet leiden tot:

- De keuze van het stadsdeel om prioriteit te geven aan kwetsbare bewoners, opdat ...
... de gestapelde effecten van de bezuinigingen en de druk op het voorzieningenniveau die daardoor ontstaat niet kwetsbare groepen onevenredig treffen.
- Integraal aanbod voor met name kwetsbare mensen
- Aanbod dat zich zo veel mogelijk richt op het inzetten van informele netwerken en het benutten van collectief aanbod, opdat ...
... kwetsbare bewoners die er met hun problematiek alleen voor staan of die als sociale eenheid niet in staat zijn om op eigen kracht hun problemen op te lossen toch een kans hebben de aansluiting bij de samenleving terug te vinden.

Daarbij zal het stadsdeel binnen het individuele aanbod op de directe hulpverlening minder bezuinigen ten koste van de informatie- en adviesfunctie, opdat ...

... het aanbod van directe hulpverlening zoveel mogelijk gespaard blijft.

- Het vervangen van weggefallen individueel aanbod door collectief aanbod;
- Een nieuwe rolverdeling tussen bewoners, welzijnswerkers en stadsdeel;
- Een grotere inzet van bewoners in maatschappelijke activiteiten om problemen aan te pakken;
- Welzijnsorganisaties die bewoners daarbij ondersteunen in plaats van de problemen voor hen op te lossen;
- Het versterken van de civil society;
- Bewoners die zelf initiatieven nemen en bereid zijn naar elkaar om te zien en zich voor elkaar in te zetten;

- Recreatieve activiteiten die kostendekkend worden georganiseerd;
- Bewoners die zelf actief uit hun armoedesituatie komen, opdat ...
... ook het collectieve aanbod van het stadsdeel zich richt op de kwetsbare groepen en daarbij tevens inzet op het versterken van de betrokkenheid van bewoners op hun leefomgeving en op elkaar.
- Een nieuwe werkvorm die voortkomt uit de integratie van sociaal-cultureel werk en opbouwwerk, opdat ...
... de middelen van het stadsdeel doelmatig worden ingezet.
- Een door het stadsdeel gefinancierde maatschappelijke kernvoorraad accommodaties;
- met de mogelijkheid om gezamenlijk ruimtegebruik te benutten op voorwaarde dat een zo groot mogelijke besparing gevonden wordt in het accommodatiegebruik, opdat ...
... binnen het collectieve aanbod allereerst wordt bezuinigd op accommodatiekosten om het inhoudelijke aanbod zoveel mogelijk te sparen.
- Een aanpak –gebiedsgericht of thematisch- waardoor de middelen van het stadsdeel worden ingezet voor bewoners die getroffen worden door de problemen die het stadsdeel met voorrang wil aanpakken, opdat ...
... de beperkte middelen van het stadsdeel doeltreffend worden ingezet.

En dit doen we NIET meer

De keuzes die op basis van de ambities en doelen en “ het nieuwe welzijnswerk’ worden gemaakt, betekenen natuurlijk ook dat het stadsdeel aanbod dat daarbij niet aansluit, niet langer financiert. Hieronder een overzicht van de richting waarin wij denken als het gaat om het niet meer subsidiëren van activiteiten. Een concrete uitwerking wordt opgenomen in de uitwerkingsnota ‘Voor de Vernieuwing van Welzijn in West’. De mate waarin oude en nieuwe activiteiten bijdragen wordt immers ook besproken met betrokken partijen.

Met betrekking tot de inzet van professionals:

Het buurt- en clubhuiswerk zoals wij dat nu kennen verdwijnt. Wij denken dat er geen aanbod meer georganiseerd wordt door beroepskrachten. De professionals gaan zich richten op het ondersteunen van bewonersgroepen en vrijwilligersorganisaties. Wanneer bewoners zelf niet met initiatieven komen en zelf er aan meewerken, wordt aanbod alleen kostendekkend georganiseerd. Professionals hebben derhalve geen eigen budget voor eigen activiteiten. Er wordt alleen nog professioneel initiatief genomen tot collectief aanbod als het erom gaat kwetsbare groepen bij te staan en ook daarbij worden vrijwilligers gemobiliseerd.

Met betrekking tot het recreatief collectief aanbod:

Ontmoeting als doel op zich wordt al niet meer gesubsidieerd en wij nemen ons voor de kostendekkendheid van andere activiteiten te vergroten. Overigens verwachten we dat die kosten omlaag (moeten) gaan als ze door bewoners zelf georganiseerd worden en er sprake is van wederkerigheid. Voor recreatieve activiteiten en cursussen die niet door bewoners zelf worden georganiseerd zal de volledige kostprijs door de bezoekers en de cursisten moet worden opgebracht, dus inclusief de kosten van het gebouw.

Met betrekking tot individuele hulp:

Wij willen het algemeen toegankelijk karakter van het algemeen maatschappelijk werk ter discussie stellen. Dan gaat het over het aanbod als zodanig, over de problemen en groepen waarop het stadsdeel zich richt, en over de vraag of het doelmatig is om een eigen bijdrage in te voeren. Ook als het gaat om *groepsactiviteiten* voor kwetsbaren willen wij kritisch bekijken of subsidie noodzakelijk is. De mate waarin geïnvesteerd wordt in collectief hulpaanbod door het stadsdeel hangt ook hierbij samen met de mate waarin mensen zelf bijdragen aan oplossingen. Anders gezegd, we

blijven niet volop investeren in mensen die wel in staat zijn om zichzelf te helpen, maar die dat niet doen. Ondersteuning wordt in dat laatste geval niet of op een minimumniveau gefinancierd.

Met betrekking tot accommodaties:

Het aantal vierkante meters ruimte zal zeker aanzienlijk afnemen. Het aantal *locaties* waar mensen activiteiten kunnen doen en informatie en advies en hulp kunnen vragen wordt dus naar verwachting minder. Overigens, als dat als gevolg van hun persoonlijke situatie noodzakelijk is wordt het aanbod naar mensen toegebracht. Het delen van accommodaties kan mogelijk positieve invloed hebben op het aantal locaties. De financiële situatie brengt ons ertoe uit te gaan van noodzaak, wat wenselijk is kunnen wij niet langer overeind houden, wat comfortabel is al helemaal niet.

'Eigen' locaties komen niet meer in aanmerking voor subsidies; indien mensen het belangrijk vinden deze in stand te houden moeten ze de kosten daarvan onderling opbrengen.

Deze exercitie is er op gericht via de vierkante meters kosten te gaan besparen. Dat kan dus ook betekenen dat activiteiten verplaatst moeten worden of subsidiering stopgezet wordt omdat de huisvestingslasten van bepaalde activiteiten niet meer op te brengen zijn.

Met betrekking tot compensatie van bezuinigingen door andere financiers:

Als middelen van elders – rijk, provincie, stad Amsterdam, fondsen – wegvallen voor organisaties die aanbod voor West verzorgen neemt het stadsdeel het weggevallen aandeel in principe niet voor zijn rekening en wordt een dergelijke aanvraag afgewezen. Alleen als er met de stad afspraken gemaakt zijn over compenserend aanbod door de stadsdelen of als het aanbod duidelijk bijdraagt aan de doelen van West en er zijn nog geen afspraken met andere aanbieders, kan overwogen worden als stadsdeel subsidie te verlenen.

De realisatie van de financiële taakstellingen op hoofdlijnen

Vanuit de overwegingen in de voorgaande paragrafen komen we in deze paragraaf tot uitgangspunten die gehanteerd worden bij de invulling van de financiële taakstelling. Het dagelijks bestuur is de financiële besluiten voor de noodzakelijke bezuinigingen aan het voorbereiden, in de uitwerkingsnota (zie pagina 40) en de begroting 2012 worden de stadsdeelraad daaromtrent uitgewerkte voorstellen voorgelegd. In de uitwerkingsnota 'Voor de Vernieuwing van Welzijn in West' zorgt het dagelijks bestuur ook voor een inhoudelijke onderbouwing van die (uitgewerkte) voorstellen (zie hoofdstuk 6). In deze paragraaf schetsen wij het voorgenomen financiële beleid op hoofdlijnen, en dan met name hoe wij de bezuinigingen denken te realiseren. Dit biedt de stadsdeelraad de mogelijkheid om voorafgaand aan de noodzakelijke uitwerking de geformuleerde financiële kaders ter discussie te stellen en eventueel bij te stellen.

Hierbij hebben wij ons laten leiden door uitgangspunten die gebaseerd zijn op de hierboven geformuleerde overwegingen bij de rode draad door deze nota. Voor het formuleren van deze uitgangspunten maken wij allereerst onderscheid tussen het op het individu gerichte aanbod en het collectieve aanbod in de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning). Een individueel aanbod is bijvoorbeeld schuldhulpverlening, het opbouwwerk is een vorm van collectief aanbod.

De problematiek van kwetsbare mensen en de hulpverlening aan het individu geven wij prioriteit boven het collectieve aanbod. Groepen mensen kunnen elkaar ondersteunen en versterken en hebben daarom meer alternatieven dan mensen die er met hun problematiek alleen voor staan of die als sociale eenheid te kwetsbaar zijn om op eigen kracht de aansluiting bij de samenleving terug te vinden. De vernieuwing van het collectieve aanbod richt zich bovendien in het bijzonder op de versterking van de betrokkenheid van bewoners op elkaar en op hun leefomgeving.

Als wij verder afwegen om tot de benodigde besparing te komen laten wij voor het individuele aanbod de directe hulpverlening aan mensen zwaarder wegen dan de informatie en adviesfunctie (waarbij wij onder dat laatste concreet ook verstaan de aanmeldingsfuncties en de functies die te maken hebben met het toeleidingstraject, niet tot de I&A-functies behoort dus de feitelijke intake en/of hulpverlening). Bij het beschouwen van de I&A-functies hebben wij zowel de uitbestede inzet als de inzet in eigen beheer betrokken, daartussen wordt bij het ramen van bezuinigingen geen onderscheid gemaakt.

Binnen het collectieve aanbod kijken we vervolgens allereerst of we met minder vierkante meters toe kunnen om het inhoudelijk aanbod nog zoveel mogelijk te sparen en pas dan naar het aanbod zelf. Voor wat betreft de vierkante meters is de financiële opbrengst echter geringer dan wij ons aanvankelijk hadden voorgesteld.

Voor huisvestingskosten (materiële kosten + schoonmaak, exclusief beheer) hebben wij vooralsnog voor de bezuinigingen op huisvesting (ook weer exclusief het beheer) een taakstelling van 550.000 euro in onze voorstellen opgenomen. Met het veld wordt gekeken naar de kansen om meer op accommodatiekosten te bezuinigen.

Met deze hoofdlijnen als uitgangspunt, hebben wij vervolgens voor de individuele hulpverlening een gemiddelde bezuiniging van 8% geformuleerd. Dit wordt gerealiseerd door op schuldhulp niet te bezuinigen en op de rest van de directe hulp 10%. Voorts is voor de collectieve activiteiten en voor de I&A-functies uitgegaan van een krimp van gemiddeld 33,3%.

Het is zaak het effect van de taakstelling van 8% op de individuele hulpverlening zoveel mogelijk op te vangen door een andere manier van werken. De nieuwe werkwijze die geïmplementeerd wordt onder de noemer Welzijn Nieuwe Stijl biedt daar de mogelijkheden voor. Voor de veranderopgave, nodig om de nieuwe werkwijze te realiseren, is tijd nodig. De fasering van de realisatie van bezuinigingen in de huidige bestuursperiode biedt daar de ruimte voor. Bovendien zal naast de implementatie van de nieuwe werkwijze ook een scherpe focus van het aanbod nodig zijn op de doelen en prioritaire problemen van het stadsdeelbeleid om te bepalen welk aanbod gerealiseerd wordt en wat niet meer. Hoewel de taakstelling van 33,3% op de collectieve activiteiten in eerste instantie gerealiseerd wordt door te besparen op accommodatiekosten, moet bij een dergelijk omvangrijke bezuiniging het huidige aanbod ingrijpend veranderd worden om het toe te spitsen op de doelen van het stadsdeel. Ook daarvoor biedt de vernieuwing van het welzijnswerk onder de noemer Welzijn Nieuwe Stijl kansen. Daarbij zal niet alleen scherp gekeken moeten worden welke activiteiten passen binnen de nieuwe werkwijze, maar ook welke activiteiten bijdragen aan het realiseren van de doelen van het stadsdeel, welke activiteiten daarvan kostendekkend gerealiseerd kunnen worden en welke activiteiten niet meer passen binnen dat kader.

Deze besparingen zullen zeker het bestaande voorzieningenniveau onder druk zetten. Toch is het moeilijk om bij wijze van spreken door te rekenen of en hoeveel het voorzieningenniveau zal inkrimpen. Door de vernieuwing van welzijn in West ontstaat immers een kwalitatief ander aanbod, doeltreffender en efficiënter afgestemd op de vragen en behoeften van bewoners in deze tijd. Daardoor is het niet goed mogelijk om dit nieuwe aanbod kwantitatief te vergelijken met het huidige 'oude' aanbod.

In 2010 zijn reeds de nodige maatregelen genomen voor het subsidiejaar 2011, die doorwerken in de jaren 2012 en verder. De in 2011 te realiseren bezuinigingen belopen een bedrag van 1.300.000 euro (zie de tabel op de volgende pagina). Mede met het oog op de feitelijke haalbaarheid van de door te voeren ingrepen is een tijdpad gehanteerd dat er in voorziet de verdere krimp van 2.250.000 euro zodanig in de tijd te faseren, dat 15% daarvan in 2012 wordt ingeboekt, 45% in 2013 en de laatste 40% met ingang van 2014.

Het voor het vrijwilligerswerk beschikbare budget is met ingang van 2011 reeds gekort met 250.000 euro, reden waarom dit budget niet verder met kortingen wordt belast.

Met inachtneming van deze uitgangspunten komen wij tot de bedragen in de tabel op de volgende pagina. De bedragen in deze tabel zijn gebaseerd op de tot nu structureel beschikbare budgetten voor de uitvoering van welzijnstaken. Zoals hierboven vermeld liggen de totale kosten van het programma zorg en welzijn in de begroting 2010 hoger (ca. 19,8 miljoen euro) omdat daar ook de incidentele subsidiebudgetten, kapitaallasten en doorbelasting van organisatiekosten in opgenomen zijn.

Invulling van de financiële taakstelling over de jaren van de huidige bestuursperiode – de bedragen zijn indicatief

	basis	2011		2012		2013		2014		totaal	%
	<i>budget 2010</i>	<i>te realiseren bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	
I&A	2.070.000	350.000	1.720.000	50.897	1.669.104	152.690	1.516.414	135.724	1.380.690	689.310	33,3
Hulpverlening	5.992.000	150.000	5.842.000	49.404	5.792.596	148.212	5.644.384	131.744	5.512.640	479.360	8
Activiteiten	4.750.000	550.000	4.200.000	154.763	4.045.238	464.288	3.580.950	412.700	3.168.250	1.581.750	33,3
Activiteiten (vrijwilligers)	610.000	250.000	360.000	0	360.000	0	360.000	0	360.000	250.000	
Accommodaties en beheer	1.370.000	0	1.370.000	82.500	1.287.500	247.500	1.040.000	220.000	820.000	550.000	40
materiële kosten	1.088.000	0	1.088.000	0	1.088.000	0	1.088.000	0	1.088.000		0
	<u>15.880.000</u>	<u>1.300.000</u>	<u>14.580.000</u>	<u>337.563</u>	<u>14.242.437</u>	<u>1.012.689</u>	<u>13.229.748</u>	<u>900.168</u>	<u>12.329.580</u>	<u>3.550.420</u>	
bezuinigingsritme %				15		45		40			

	basis	2011		2012		2013		2014			
	<i>budget 2010</i>	<i>te realiseren bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>	<i>bezuiniging</i>	<i>budget</i>		
I&A	13%	2%	11%	0%	11%	1%	10%	1%	9%		
Hulpverlening	38%	1%	37%	0%	36%	1%	36%	1%	35%		
Activiteiten	30%	3%	26%	1%	25%	3%	23%	3%	20%		
Activiteiten (vrijwilligers)	4%	2%	2%	0%	2%	0%	2%	0%	2%		
Accommodaties en beheer	9%	0%	9%	1%	8%	2%	7%	1%	5%		
materiële kosten	7%	0%	7%	0%	7%	0%	7%	0%	7%		
	<u>100%</u>	<u>8%</u>	<u>92%</u>	<u>2%</u>	<u>90%</u>	<u>6%</u>	<u>83%</u>	<u>6%</u>	<u>78%</u>		

Het verdere proces

De bedragen zijn nu indicatief. Zoals al opgemerkt, zullen in de uitwerkingsnota en in de begroting 2012 de uitgewerkte voorstellen concreet aan de stadsdeelraad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Hierna overleggen wij op basis van deze kaderstellende bedragen met het veld om tot een optimale uitwerking te komen. Wij hebben daarbij de eerste helft van dit jaar als periode waarin – in samenspraak met de betrokken instellingen – de verdere uitwerking van de besluitvorming kan plaatsvinden. Het jaar 2012 is vervolgens beschikbaar voor de implementatie van de genomen besluiten, waarna met ingang van 2013 respectievelijk 2014 de daadwerkelijke ombuiging zal zijn doorgevoerd. Een dergelijke planning is naar ons oordeel enerzijds voldoende ruim om zorgvuldig te werk te kunnen gaan, en anderzijds ook voldoende realistisch om vast te kunnen stellen dat voldaan zal worden aan de afgesproken financiële taakstelling.

Wij zijn ons ervan bewust dat met deze grote bedragen tientallen formatieplaatsen en duizenden vierkante meters zijn gemoeid en dat wij voor een zware opgave staan bij het uitwerken daarvan. In die uitwerking willen wij aan met name de grotere instellingen de ruimte laten om – binnen de door het stadsdeel gestelde kaders en binnen het geformuleerde tijdpad – met uitwerkingsvoorstellen te komen.

Het stadsdeel bespaart ook op de eigen organisatie. Deze bezuinigingen vallen echter onder een andere taakstelling uit het coalitieakkoord en komen daardoor in deze nota niet aan de orde.

6. Voor de Vernieuwing van Welzijn in West - hoe nu verder?

De vernieuwing van welzijn in West is een grote veranderopgave die deze bestuursperiode wordt ingezet. Om het tempo er in te houden wil het bestuur snel de uitwerkingsnota 'Voor de Vernieuwing van Welzijn in West' aan de stadsdeelraad voorleggen. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat er naast de veranderopgave nog meer in de uitwerkingsnota aan de orde komt. Vervolgens wordt aangegeven welke stukken het dagelijks bestuur aan de stadsdeelraad wil voorleggen met betrekking tot de realisatie van het beleid. Tot slot wordt in een aparte paragraaf uiteengezet hoe en met wie het stadsdeel over deze nota zal communiceren.

Wat komt er in de Uitwerkingsnota 'Voor de Vernieuwing van Welzijn in West'?

In de uitwerkingsnota komen een aantal onderwerpen aan de orde, die het dagelijks bestuur na de vaststelling van deze nota nog aan de stadsdeelraad wil voorleggen. Het gaat om zaken die tijdig besloten moeten worden zowel om de vernieuwing van welzijn in west snel in te kunnen zetten, alsook om aan de slag te gaan met het uitwerken van de begroting 2012.

De veranderopgave

Een belangrijke stap die het dagelijks bestuur snel wil zetten is de veranderopgave te beschrijven. Wat moet er gebeuren om er voor te zorgen dat de grote welzijnsorganisaties de werkwijze van Welzijn Nieuwe Stijl toepassen? Wat betekent dit voor de rest van het welzijnsveld en hoe moeten die daarop inspelen? Wat moet bij het stadsdeel veranderen? Wat betekent Welzijn Nieuwe Stijl voor de bewoners?.

Concrete uitwerking van de bezuinigingen

De nu voorliggende nota geeft de stadsdeelraad de gelegenheid om aan de voorkant van het ontwikkelingsproces te sturen op richting en middelen. In hoofdstuk 5 'Financiële taakstelling nader ingevuld' is uiteengezet hoe het stadsdeel de bezuinigingen gaat realiseren. Dit moet nog nader ingevuld worden in concrete keuzes waarvoor Stadsdeel West middelen gaat inzetten en waarvoor niet (meer). De besluiten daartoe zal het dagelijks bestuur in de uitwerkingsnota voorleggen parallel aan de Perspectievennota en vervolgens verwerken in de begrotingen 2012 en volgende. De inhoudelijke onderbouwing van de concrete keuzes over de inzet van middelen wordt gebaseerd op de volgende gegevens:

- De visie en uitgangspunten voor het beleid zoals door de stadsdeelraad vastgelegd in deze nota.
- De 'Integrale Analyse Heroverwegingen' (ook wel stadsdeelscans genoemd), d.i. een overzicht van de te verwachten effecten van de bezuinigingen van het rijk en de centrale stad voor bewoners(groepen) van het stadsdeel.
- Het onderzoek naar 'de druk op de voorzieningen'. Dit onderzoek wordt in vervolg op de 'Integrale Analyse Heroverwegingen' uitgevoerd en moet inzicht verschaffen in de toename aan vraag naar voorzieningen, die ontstaat door de bezuinigingen van rijk en centrale stad.
- Het art. 213a onderzoek "Efficiency externe (subsidie)partners". Onder deze titel wordt door de afdeling Onderzoek, Analyse en Control van de stadsdeelorganisatie onderzoek gedaan naar de besparingsmogelijkheden van het stadsdeel en de efficiency van de stadsdeelorganisatie met betrekking tot het werken met minder externe partners.
- De notitie "Waar willen we het betere loket? – quick scan spreiding doelgroepen sociale loketten", een onderzoek van de afdeling Onderzoek, Analyse en Control van het stadsdeel naar de omvang en spreiding van de doelgroep van het brede sociale loket.
- Gegevens over het huidige door het stadsdeel gefinancierde welzijnsaanbod in Stadsdeel West en de spreiding daarvan. Als wij dit schrijven komt binnenkort een digitale kaart online, waarop zichtbaar wordt waar in het stadsdeel welk aanbod wordt gerealiseerd.
- Overzicht van de bestaande accommodaties voor welzijn in Stadsdeel West. Ook dit wordt zichtbaar gemaakt op deze digitale kaart.

Naar minder welzijnsaanbieders in Stadsdeel West

In het coalitieakkoord 'West maakt het verschil – 2010-2014' is opgenomen dat de grotere schaal van Stadsdeel West de mogelijkheid biedt om "te werken met minder externe partners op het gebied van onderwijs gebonden welzijn, welzijn en zorg." De financiële opbrengst van deze efficiëncyslag is nog niet bekend. Hierover kan binnenkort meer gezegd worden op basis van het art. 213a onderzoek "Efficiency externe (subsidie)partners". Naast financiële overwegingen is het om andere redenen wenselijk om tot een kleiner aantal grote welzijnsaanbieders te komen. Het kan het stroomlijnen van de sturing, organisatie en samenwerking van het welzijnaanbod aanzienlijk bevorderen.

Meer activiteiten ondergebracht bij één instelling maakt het vorm geven van integraal aanbod makkelijker. Het biedt ook kansen voor de integratie van opbouwwerk en welzijnswerk, een ander voornemen uit het coalitieakkoord. Bovendien is een grote 'speler' een aantrekkelijke partner voor het aangaan van allianties met bijvoorbeeld een grote zorgaanbieder of de eerstelijns gezondheidszorg. Voor een ministerie kan het een interessante kandidaat zijn bijvoorbeeld om een pilot op te zetten.

Daarbij is uiteraard niet alleen de omvang maar ook de kwaliteit van zo'n grote aanbieder van cruciaal belang. Het dagelijks bestuur zal derhalve in het kader van Welzijn Nieuwe Stijl de eisen uitwerken waaraan een grote welzijnaanbieder heeft te voldoen. Het gaat dan om bijvoorbeeld aanbod dat uitgaat van de vraag en de eigen kracht van bewoners, aantrekkelijk is voor bewoners die zich willen inzetten als vrijwilliger, efficiënt is in de uitvoering, flexibel kan inspelen op nieuwe vraag en trends en als het moet adequaat en snel kan reageren op acute problemen. Een grote welzijnaanbieder moet goed kunnen samenwerken, niet alleen met andere 'grote spelers', maar ook met bijvoorbeeld kleine aanbieders, met vrijwilligersorganisaties, met ondernemers(verenigingen) en straatcomités. Dat kan alleen als zo'n aanbieder zijn medewerkers goed voorbereidt en faciliteert om te kunnen werken in het kader van Welzijn Nieuwe Stijl.

Tegelijkertijd blijft er ruimte in Stadsdeel West voor kleine (semi-)professionele aanbieders, vaak toegesneden op de aanpak van specifieke problemen. Aan de grote aanbieders zal ook gevraagd worden hoe zij in de samenwerking deze kleine aanbieders kunnen versterken net als vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven. Hoe denken zij een bijdrage te kunnen geven aan het faciliteren van deze voor bewoners van het stadsdeel belangrijke organisaties?

Op dit moment zijn er in Stadsdeel West zeven grote welzijnsaanbieders en wij willen, op grond van bovenstaande overwegingen, dit aantal terugbrengen. Wij zijn ons er van bewust dat deze veranderingen ingrijpend zijn voor de grote welzijnsaanbieders en voor de kleine organisaties. Daarom zullen wij tijd inruimen om met hen hierover van gedachte te wisselen voor wij overgaan tot de definitieve besluitvorming over het traject dat hiervoor afgelegd moet worden. Ons staat het volgende traject voor ogen, waarbij wij aantekenen dat dit nog wijziging kan ondergaan als het overleg met de welzijnsorganisaties daartoe aanleiding geeft.

1. Het DB formuleert een visie op het welzijnsaanbod en geeft afgeleid daarvan weer wat zij verwacht van aanbieders. Dit gebeurt in overleg met de betrokken instellingen. Daaruit komen criteria voort waaraan welzijnsorganisaties in West moeten voldoen. Deze criteria worden ter vaststelling door de stadsdeelraad opgenomen in de uitwerkingsnota.
2. Het dagelijks bestuur stelt een subsidieverzoek op voor het aanbod in heel West aan de huidige grote aanbieders opgesteld op basis van de nota 'De Vernieuwing van Welzijn in West'. Dit subsidieverzoek bevat ook de beoordelingscriteria voor de organisaties en maakt duidelijk dat op basis van het voldoen aan de criteria een selectie uit de bestaande aanbieders plaats zal vinden om het welzijnsaanbod in West te gaan verzorgen.
3. De subsidieaanvragen worden uiterlijk 1 augustus ingediend en aan de hand van de criteria worden de aanvragen én de aanvragers beoordeeld. Uit de beoordeling volgt de selectie van de aanbieders.
4. De selectie wordt door het dagelijks bestuur vastgesteld. Het dagelijks bestuur neemt tegelijkertijd de beëindigingbesluiten van de subsidie voor de aanbieders die niet meer in aanmerking komen om in het stadsdeel aanbod te verzorgen.

5. Na vaststelling door het dagelijks bestuur worden de subsidieaanvragen volgens de gebruikelijke subsidieprocedure afgehandeld.

Verder nog

In de uitwerkingsnota komt verder aan de orde dat het dagelijks bestuur een aantal pilots wil (laten) uitvoeren om de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl te bespoedigen en aan te jagen. Gedacht wordt aan ten hoogste vijf pilots. In de uitwerkingsnota worden de criteria vastgelegd waaraan deze pilots moeten voldoen. Verder komt het breed sociaal loket aan de orde (zie 'Toegang tot voorzieningen - informatie en advies' en 'Aanbodcoördinatie' op pagina 18 en verder). Het gaat in de uitwerkingsnota met name over de vragen hoe breed het loket moet zijn en hoe de verdere organisatie van het front- en backoffice wordt uitgewerkt. Tenslotte doen we uitspraken over de kernvoorraad maatschappelijke accommodaties. Welke multifunctionele accommodaties houden we over? Wanneer is de overgang van de huidige accommodaties naar de toekomstige gerealiseerd? Welke stappen moeten daarvoor genomen worden?

Samenvattend komt er in de uitwerkingsnota:

- De veranderopgave;
- Een concrete uitwerking van de bezuinigingen;
- Hoe het stadsdeel het aantal grote welzijnsaanbieders wil terugbrengen;
- De criteria waaraan de pilots Welzijn Nieuwe Stijl moeten voldoen;
- Het brede sociale loket;
- Een verdere uitwerking van het accommodatiebeleid.

Nota's op onderdelen van de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl

De uitwerkingsnota wordt voor de zomer tegelijk met de Perspectievennota aan de stadsdeelraad voorgelegd. Voor de realisatie van Welzijn Nieuwe Stijl zullen daarna voor bepaalde onderdelen nog (kader)nota's en uitvoeringsnotities opgesteld worden. Het dagelijks bestuur zal in 2011 na de zomer de volgende nota's ter vaststelling aan de stadsdeelraad voorleggen:

- Nota over het armoedebeleid.
- Nota over actief burgerschap waarin het nieuwe vrijwilligersbeleid een plaats zal krijgen.

De volgende notities zal het dagelijks bestuur na de zomer vaststellen en ter kennisname aan de stadsdeelraad voorleggen:

- Een nota over de professionals op de werkvloer in de buurten (zie gebiedsgericht aanpakken, pagina 15)
- Een of meerder uitvoeringsnotities over de pilots Welzijn Nieuwe Stijl.
- Nota over deelname aan het maatschappelijke leven met als onderdelen maatschappelijke participatie, empowerment en emancipatie en inburgering.
- Een of meer uitvoeringsnotities over individuele ondersteuning en zorg, inclusief voorzieningen voor bijzondere groepen en over woonservicebeleid.
- De uitvoeringsnotitie 'De productie van Welzijn in West' over de keuze van de grote welzijnsaanbieders in West, de invulling van de opdrachtgeverrol van het stadsdeel en de opdrachtnemerrol van de welzijnsaanbieders en de randvoorwaarden waarmee de grote welzijnsaanbieders hun bijdrage leveren aan de invoering van Welzijn Nieuwe Stijl.

Bovendien zal het dagelijks bestuur in 2012 de volgende notitie ter vaststelling aan de stadsdeelraad voorleggen:

- De uitvoeringsnotitie 'Naar een nieuw sturingsinstrumentarium'. Dit betreft een onderzoek naar de mogelijkheden voor het stadsdeel om meer dan nu de welzijnsorganisaties aan te sturen op de realisatie van effecten voor de mensen en groepen waarop het beleid van het stadsdeel zich richt (outcome).

Voorst wordt in 2012 in ieder geval de volgende notitie door het dagelijks bestuur vastgesteld en ter kennisname aan de stadsdeelraad voorgelegd:

- Een uitvoeringsnotitie over mantelzorgondersteuning.

Communicatie

Partners

In de aanloop naar deze nota is hebben informatierondes plaatsgevonden met alle mogelijk betrokken partijen. Waar mogelijk is hun input verwerkt in deze nota. Na vaststelling van de nota worden alle betrokken partijen door de accounthouders geïnformeerd over de voorgestelde aanpak. In week van 4 april wordt voor alle aanbieders een startconferentie georganiseerd. Doel van de bijeenkomst is het informeren van partijen over de nota en de uitwerkingsnota, het ophalen van feedback als input voor bijstelling van de uitwerkingsnota en het faciliteren van mogelijke samenwerkingsverbanden. De periode tot de derde week van mei wordt benut voor verder overleg met zowel grote als kleine aanbieders om te komen tot een goed totaalaanbod. De inzichten daaruit kunnen worden meegenomen in de subsidie-eisen die eind mei wordt verzonden. Na besluitvorming door de raad op 20 juni wordt dit vervolgd door een verdere verfijning voor de grote instellingen.

Extern

Na besluitvorming door het dagelijks bestuur over deze nota wordt een persbericht uitgegeven en een internetartikel geplaatst met een downloadlink zodat betrokkenen en geïnteresseerde bewoners zich snel kunnen informeren over de voorstellen. Na vaststelling van de nota door de raad wordt tevens een artikel geplaatst in het mei nummer van de stadsdeelkrant. Eenzelfde traject wordt gevolgd na vaststelling van de uitwerkingsnota en perspectievennota.

Bijlage 1: Indicatoren Welzijn en zorg

Met het vaststellen van de programmabegroting 2011 heeft de stadsdeelraad indicatoren vastgesteld waarvan zij de ontwikkeling wil volgen en waarop zij wil sturen. Bij gelegenheid van de jaarrekening zijn deze aangevuld. De indicatoren zijn geselecteerd uit de Basismeetset en de Staat van de Stad.

De effectindicatoren zijn:

- de gemiddelde leefsituatiescore, welke is samengesteld uit opleidingsniveau, inkomensbron en arbeid)
- sociale cohesie
- sociaal isolement
- het percentage van bewoners dat de gezondheid als goed ervaart
- het percentage van bewoners dat zich inzet voor buurt en/of stad
- aantal niet werkende werkzoekenden
- percentage minimahuishoudens

De resultaatindicatoren zijn:

- het percentage van de bewoners dat voldoet een de Nederlandse Norm Gezond Bewegen
- de regelmaat waarmee Amsterdammers informele hulp bieden (wordt niet gemeten op stadsdeelniveau)
- de participatie in het vrijwilligerswerk
- het percentage van bewoners dat zich inzet voor buurt en/of stad
- het aantal gebruikte inkomensvoorzieningen voor minima, per minima huishouden
- het aantal mensen op de wachtlijst schuldhulpverlening
- het percentage van bewoners dat vrijwilligerswerk doet

Bijlage 2a: Welzijnsaccommodaties in West

Gebouwen of terreinen die gebruikt worden voor maatschappelijke functies op de gebieden sport, onderwijs, cultuur, sociale activiteiten of zorg worden gewoonlijk aangeduid met de term maatschappelijk vastgoed. Concrete voorbeelden van maatschappelijk vastgoed zijn: sporthallen, scholen, bibliotheken, theaters, buurthuizen, dienstencentra, verzorgingshuizen en speeltuinen. Het gaat dus om een zeer diverse categorie, niet alleen wat betreft ruimte en functie, maar ook voor zover het gaat om financiering (gemeente of rijksoverheid) of marktinvloed (geen of gedeeltelijk commerciële opzet). Welzijnsaccommodaties vormen een specifieke categorie binnen het maatschappelijk vastgoed en dit is eveneens een zeer diverse groep ruimten en gebouwen, die op verschillende manieren verder te typeren is. Hieronder zullen wij dat doen naar functie, grootte en eigendom.

We onderscheiden de volgende functies:

- Participatie/actief burgerschap/collectieve welzijnsvoorziening (voor volwassenen). Voorbeelden van accommodaties: buurthuis, huiskamer, buurtontmoetingsruimte, ouderenactiviteitencentrum
Code op het accommodatieoverzicht: welzijn-volwassenen-collectief;
- Maatschappelijke dienstverlening/informatie- en advies/individuele welzijnsvoorziening (voor volwassenen). Voorbeelden van accommodaties: dienstencentrum, loket zorg en samenleven
Code op het accommodatieoverzicht: welzijn-volwassenen-individueel;
- Zorg. Voorbeelden van accommodaties: zorgcentrum, verzorgingshuis, verpleeghuis
Code op het accommodatieoverzicht: zorg;
- Jeugd 12-. Voorbeelden van accommodaties: school, brede school, ouder-kindcentrum
Code op het accommodatieoverzicht: 12-;
- Jeugd 12+. Voorbeelden van accommodaties: jongerencentrum, jongerenservicepunt, jongereninformatiepunt
Code op het accommodatieoverzicht: 12+;
- Sport en spel. Voorbeelden van accommodaties: sporthal, gymzaal, speeltuin, speeltuingebouw
Code op het accommodatieoverzicht: sport en spel;
- Cultuur: Voorbeelden van accommodaties: bibliotheken, (buurt)theaters of podia
Code op het accommodatieoverzicht: cultuur.

In West zijn rond de 100 fysieke locaties - gebouwen of ruimtes in gebouwen- die voor welzijns- en/of jeugdactiviteiten in gebruik zijn⁵. In het hierna volgende accommodatieoverzicht zijn naam en adres van de accommodatie opgenomen en de functies die er plaatsvinden. Van deze 100 locaties is ruim de helft in gebruik voor collectieve welzijnsactiviteiten en een kwart voor individuele welzijnsactiviteiten. In ongeveer een derde vinden activiteiten voor kinderen tot 12 jaar plaats en in een vijfde deel activiteiten voor jeugd en jongeren boven de 12 jaar. Circa 15% betreft speeltuinen en speeltuingebouwen. In de praktijk komen in de accommodaties veel functiecombinaties voor: ongeveer de helft van de accommodaties wordt voor meerdere functies gebruikt (multifunctioneel); de andere helft wordt voor één functie gebruikt (monofunctioneel). Voorbeelden van multifunctioneel gebruik zijn: het zogenaamde Huis van de buurt, dat zorg accommodeert en ook een buurt- en een informatie- en adviesfunctie heeft; en in veel buurthuizen vinden zowel activiteiten voor volwassenen als voor jeugd plaats.

Andere typeringingen die te maken zijn betreffen grootte en eigendom van de accommodaties⁶. Ook als we dit onderscheid maken, valt de diversiteit van de categorie op. Kijkend naar de grootte zien we het volgende beeld: ongeveer 30% is te typeren als klein (< 100 m²); rond de 40% heeft een middelgroot oppervlak (100-500 m²) en nog eens 30% behoort tot de categorie grote accommodatie (> 500 m²). Wat betreft het eigendom stellen we vast dat 40% eigendom is van het stadsdeel, eveneens rond de 40% is eigendom van de corporaties en circa 20% is van anderen (zorginstellingen, particuliere stichtingen, scholen, welzijnsinstellingen of particuliere eigenaar of belegger). De kleine ruimtes (<100 m²) zijn over het algemeen niet van het stadsdeel, maar van een corporatie. Voor het overige is er geen verband tussen eigendom en grootte. Het stadsdeel is eigenaar van accommodaties in Bos en Lommer, Oud-West en Westerpark, maar niet in De Baarsjes, waar het vastgoed is verkocht.

⁵ In dit aantal zijn inbegrepen: buurthuizen, loketten, dienstencentra, welzijnsruimten in brede scholen en in zorgcentra, speeltuingebouwen, jongerenloketten en jongerencentra, buurtpunten, buurtkamers en andere kleinschalige accommodaties. In dit aantal zijn niet inbegrepen: primair onderwijs, bibliotheken, podia en andere culturele voorzieningen en sportaccommodaties.

⁶ Grootte en eigendom zijn niet in het accommodatieoverzicht opgenomen.

De locatie en spreiding van de welzijnsaccommodaties zijn weergegeven op de digitale kaart Welzijnsaccommodaties Stadsdeel West. Deze is te benaderen via internet.

Gebruiksaanwijzing digitale kaart Welzijnsaccommodaties Stadsdeel West:

- Ga naar <http://groenekaart.westerpark.nl/webbeheer>
- U komt in een inlogscherm
- Log in met gebruikersnaam: Stadsdeel West Welzijnsaccommodaties
- En wachtwoord: West2010-ac
- En vink aan: 'keer terug naar website (edit in place)'
- U komt dan in de voormalige groenekaart van Westerpark, die uitgebreid is met de welzijnsaccommodaties in Stadsdeel West. Om te starten sluit het witte scherm dat over de kaart heen verschijnt en vink in het menu aan de linkerkant eerst 'Fauna' en 'Flora' uit.
- Vervolgens kunt u in het linkermenu zelf aan-/ uitvinken wat u precies op de kaart wilt zien. Er zijn drie hoofdcategorieën accommodaties: Welzijn Volwassenen, Welzijn Jeugd en Sport & Spel. Binnen die hoofdcategorieën kunt u uw keuze verder verfijnen naar welzijn-volwassenen-collectief, welzijn-volwassenen-individueel, 12-, 12+, sport7 en spel. Het is aan te raden niet te veel vinkjes in één keer aan te zetten, de weergave op de kaart wordt dan onoverzichtelijk.
- De icoontjes op de kaart met de muis aanwijzen geeft de naam van de betreffende locatie. Met de linkermuisknop op de icoontjes klikken geeft aanvullende informatie (adres, functies).

⁷ Het overzicht van sportaccommodaties is niet volledig op deze kaart.

Bijlage 2b: Overzicht van de bestaande welzijnsaccommodaties

	In voormalig stadsdeel De Baarsjes		
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll / w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp
B1	Multifunctioneel Centrum Nieuw Vredenburg	Postjesweg 125	welzijn-volwassenen-collectief / zorg
B2	Seniorencentrum De Bestevaer	Jan van Galenstraat 107-G	welzijn-volwassenen-collectief
B3	MFC Hudsonhof	Hudsonhof 15	welzijn-volwassenen-collectief
B4	De Krijtmolen	Baarsjesweg 167	welzijn-volwassenen-collectief
B5	Buurtpunt Chassé	Van Kinsbergenstraat 36-38	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
B6	Buurtpunt Mercator- en Admiralenbuurt	Vasco da Gamastraat 17-hs	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
B7	Buurtpunt Postjesbuurt	Baarsjesweg 302	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
B8	Buurtentree	Mercatorplein 33-35	welzijn-volwassenen-collectief
B9	Buurthuis Chassé	Chasséstraat 91	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
B10	Club (La) Rainbow	Van Speijkstraat 65	12+
B11	Vrijtijdcentrum	Van Speijkstraat 65	12+
B12	Speeltuin Plan West	Van Speijkstraat 65	sport&spel
B13	De Wending	Hoek Witte de Withstraat / Van Kinsbergenstraat	welzijn-volwassenen-collectief / zorg
B14	De Tulp	Postjeskade 200	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel / 12-
B15	OKC	Magalhaensplein 2	12-
B16	Mercatorpost	Mercatorplein 49	welzijn-volwassenen-individueel
B17	Dienstencentrum	Baarsjesweg 224	welzijn-volwassenen-individueel
B18	De Tagerijn / Vrouwencentrum Mozaïek	Balboastraat 18	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel / 12-
B19	Combigebouw/Multifunctioneel Centrum De Mercator	Orteliuspad 1a	sport&spel; 12-
B20	Speeltuin Jacob Maris	Columbusplein 253	sport&spel
B21	Jongerencentrum Westerwijk	Bestevaerstraat 44	12+

In voormalig stadsdeel De Baarsjes			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp
B22	Wijksteunpunt Wonen	Columbusplein 1-hs	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
B23	PO-Admiraal de Ruyter	Bestevaerstraat 42-44	12-
B24	PO-As Siddieg	Jan van Riebeekstraat 11-13	12-
B25	PO-Sint Augustinus	Orteliuskade 5	12-
B26	PO-Corantijn	Corantijnstraat 4	12-
B27	PO-Sint Janschool	Kortenaerstraat 32	12-
B28	PO-Joop Westerweel	Balboaplein 44	12-
B29	PO-10e Montessori De Meidoorn	Chasséstraat 59	12-
B30	PO-De Roos	Jan van Galenstraat 105	12-
B31	PO-Rosa Boekdrukker	Vancouverstraat 3	12-
B32	PO-Dr.J.Th.De Visserschool	Columbusplein 34	12-
B33	Gymzaal	Corantijnstraat 9-BG	12- / 12+
B34	Muziekschool Aslan	Corantijnstraat 9-I/II	12- / 12+
B35	Bibliotheek Mercatorplein	Mercatorplein 89	cultuur

In voormalig stadsdeel Bos en Lommer			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind/ zo /12- /12+ / sp
BL1	voorm. HTS-gebouw: VIO (MFA)	Ferdinand Huykstraat 6	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
BL2	voorm. HTS-gebouw: MGT	Wiltzanghlaan 60	welzijn-volwassenen-collectief / 12+
BL3	Connect (mannen en vrouwen) Elseviergebouw	Krelis Louwenstraat 1	welzijn-volwassenen-collectief
BL4	Schaffelaar (Impuls) (MFA)	Krelis Louwenstraat 4	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
BL5	Mansveltschool (MFA)	Karel Doormanstraat 125	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
BL6	Kijkduin (MFA)	Kijkduinstraat 17	welzijn-volwassenen-collectief / 12+
BL7	Buskenblaser	Hoofdweg 458	welzijn-volwassenen-collectief
BL8	Wachterliedplantsoen (MFA)	Wachterliedplantsoen 2	welzijn-volwassenen-collectief / 12- / sport

In voormalig stadsdeel Bos en Lommer			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind/ zo /12- /12+ / sp
BL9	Clubhuis Gibraltar (MFA)	Haarlemmerweg 645	welzijn-volwassenen-collectief / sport&spel
BL10	Buurtcentrum Robert Scott	Robert Scottstraat 32	welzijn-volwassenen-collectief
BL11	Brede school De Springplank	Robert Scottstraat 28	welzijn-volwassenen-collectief
BL12	Buurt Oase	Akbarstraat 36 hs	welzijn-volwassenen-collectief
BL13	Brede school Boomgaardschool	Gibraltarstraat 61	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
BL14	Brede school Narcis Queridoschool	Jan de Haenstraat 41	welzijn-volwassenen-collectief / 12-
BL15	Scala	Leeuwendalersweg 438	welzijn-volwassenen-collectief / zorg
BL16	Speeltuinenvereniging Wiltzangh	Flierefluiterpad 7	sport&spel / welzijn-volwassenen-collectief
BL17	Vangnet voor jongeren door jongeren	Robert Scottstraat 32-1	12+
BL18	(Speeltuinenvereniging) De Boom	Wiltzanghlaan 37	12-/ sport&spel
BL19	Jongeren centrum New Society	Gerard Callenburgstraat 38	12+
BL20	TCNH gebouw	De Roos van Dekamaweg 4	12+
BL21	Stichting Gibraltar	Van Gentplein	12+
BL22	Dienstencentrum Bos en Lommer	Bos en Lommerplein 156	welzijn-volwassenen-individueel
BL23	Ouder Kind Centrum	Tijl Uilenspiegelstraat 12	12-
BL 24	Woonzorgcentrum De Boeg	Hoofdweg 495	welzijn-volwassenen-collectief / zorg
BL 25	Helpdesk	Krelis Louwenstraat 1	welzijn-volwassenen-individueel
BL26	Alboterrein	Jasper Leijnsenstraat (ingang bij nr.21)	sport&spel
BL27	Buurtentree Gulden Winckelstraat	Lidewijdepad 2	welzijn-volwassenen-collectief
BL28	Hubertus Vakschool	Reinaert de Vosstraat 27	12+
BL29	Voedselbank	Erik de Roodestraat 21	welzijn-volwassenen-collectief
BL30	Moeder Kind Centrum	Wiltzanghlaan 97	12- / welzijn-volwassenen-individueel
BL31	PO-Bos en Lommer	Flierefluiterpad 15	12-

In voormalig stadsdeel Bos en Lommer			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind/ zo /12- /12+ / sp
BL32	PO-AI Wafa	Buskenblaserstraat 65	12-
BL33	PO-Multatuli	Sara Burgerhartstraat 5	12-
BL34	PO-Paulusschool	Wiltzanghlaan 93	12-
BL35	PO-Tijl Uilenspiegel	Tijl Uilenspiegelstraat 11	12-
BL36	PO-De Wiltzangh	Hertspiegelweg 55	12-
BL37	PO-EI Amien II	Admiraal de Ruyterweg 410	12-
BL38	Bibliotheek Bos en Lommer	Bos en Lommerplein 176	cultuur

In voormalig stadsdeel Oud-West			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp
OW1	Brede School Kinkerbuurt	Borgerstraat 109	12- / welzijn-volwassenen-collectief
OW2	Servicepunt Da Costa	Kinkerstraat 42	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
OW3	Bellamy Buurtmuseum	Bellamystraat 378 (Buurtfabriek Ruimzicht)	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
OW4	Cremerplein speeltuingebouw	JJ Cremerplein 27a	sport&spel / welzijn-volwassenen-collectief
OW5	Jongerencentrum Factoryzz	Hildebrandstraat 2	12+
OW6	Gebouw 1e Helmersstraat 106	1e Helmersstraat 106	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
OW7	Buurtkamer Costa&Co	Da Costaplein 12	welzijn-volwassenen-collectief
OW8	Buurtcentrum De Havelaar	Douwes Dekkerstraat 2	welzijn-volwassenen-collectief
OW9	Multifunctioneel Centrum Fijnhout/Fijnhouttheater	Lootsstraat 37-39	welzijn-volwassenen-collectief
OW10	Huis van de Buurt De Klinker	Borgerstraat 45	zorg / welzijn-volwassenen-individueel / welzijn-volwassenen-collectief
OW11	Potgieterschool	Potgieterstraat 34	12-; welzijn-volwassenen-collectief
OW12	Buurtentree	1e Constantijn Huygensstraat 46	welzijn-volwassenen-collectief

In voormalig stadsdeel Oud-West			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp
OW13	Dienstencentrum Oud-West, stichting Raster	Borgerstraat 52 B	welzijn-volwassenen-individueel / welzijn-volwassenen-collectief
OW14	Loket Ten Katepoort	Ten Katestraat 67-71	welzijn-volwassenen-individueel
OW15	Stichting Burenhulp en Boodschappendienst	Kanaalstraat 147-hs	welzijn-volwassenen-individueel
OW16	SOB/KOBA en St Info Buitenland	Agatha Dekenstraat 4	welzijn-volwassenen-collectief
OW17	Speeltuinvereniging Bilderdijkpark	Bilderdijkpark 10	sport&spel
OW18	OKC	Brederodestraat 108	12-
OW19	Kinderboerderij Zimmerhoeve	Schimmelstraat 44	sport&spel
OW20	Brede school Leonardo da Vinci	Nassaukade 342a	12-
OW21	Brede school Vlinderboom.	Nicolaas Beetsstraat 40	12-
OW22	Geïntegreerde Voorziening	Elisabeth Wolffstraat 2	zorg / welzijn-volwassenen-individueel
OW23	PO-Annie M.G. Schmidt	Pieter Langendijkstraat 44	12-
OW24	PO-De Waterkant	Bilderdijkpark 18	12-
OW25	PO-2e Montessori Het Winterkoninkje	Hasebroekstraat 113	12-
OW26	Bibliotheek Kinkerbuurt	Nicolaas Beetsstraat 86	cultuur

In voormalig stadsdeel Westerpark			
Nr.	Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp / cu
W1	Koper Knoop	Van Limburg Stirumstraat 119	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel / zorg
W2	Buurtpunt Spaarndammerbuurt	Spaarndammerstraat 722	welzijn-volwassenen-collectief / welzijn-volwassenen-individueel
W3	Taalwijzer Oud-West / Westerpark	Schaepmanstraat 104	welzijn-volwassenen-individueel
W4	Trefpunt	3e Hugo de Grootstraat 5	welzijn-volwassenen-collectief / 12- / 12+ / sport&spel
W5	speeltuin(gebouw) Van Beuningenplein	Van Beuningenplein 6	12+ / sport&spel / 12-
W6	Van Hogendorphal	Van Hogendorpstraat 921	sport&spel
W7	Waterval	Van Hallstraat 10	welzijn-volwassenen-collectief/ 12- / zorg

Nr.	In voormalig stadsdeel Westerpark Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp / cu
W8	Buurtwerkplaatsen	Cliffordstraat 36	welzijn-volwassenen-collectief
W9	Nassaukerk	De Wittenstraat 114	welzijn-volwassenen-collectief/ zorg
W10	Jongeren Service Punt	Houtmankade 334	12+
W11	Volta	Houtmankade 336	12+
W12	Big Ali	Westerpark 5	sport&spel
W13	De Tienerwinkel	Spaarndammerstraat 58	12+
W14	De Bogt /Westerbeer	Polanenstraat 6	welzijn-volwassenen-collectief / zorg
W15	Sociaal-Medisch Centrum Spaarndammerhout	Spaarndammerstraat 73	welzijn-volwassenen-individueel/ zorg
W16	Effe bij Moeder an	Knollendamstraat 9	welzijn-volwassenen-individueel/ zorg
W17	Hebron	Polanenstraat 197	welzijn-volwassenen-individueel
W18	Horizon	Zaandammerplein 50	welzijn-volwassenen-collectief/ 12-
W19	Brede School De Zeeheld	Roggeveenstraat 14	12- / welzijn-volwassenen-collectief
W20	Speeltuingebouw Barentzplein	Barentszplein 7	sport&spel
W21	Turkse Raad	Barentszstraat 28-W	welzijn-volwassenen-collectief / 12+
W22	OKC	Westerpark 1a	12-
W23	buurtboerderij	Spaarndammerdijk 319	welzijn-volwassenen-collectief/ zorg
W24	Time-Out	Spaarndammerdijk 319A	zorg
W25	Watersportcentrum Westerpark-Spaarndammerhout	Van Noordtgracht	12-, 12+, sport&spel
W26	speeltuingebouw suikerplein (Toverbal buitenspeelclub)	Suikerplein 40	sport&spel
W27	speeltuingebouw Zaandammerplein	Zaandammerplein 50	sport&spel
W28	Brediushal		sport&spel
W29	Bibliotheek Spaarndammerbuurt	Spaarndammerstraat 490	cultuur
W30	Social Tech	Hembrugstraat 166-hs	12- /12+ / welzijn-volwassenen-collectief
W31	PO-De Bron	Van Beuningenstraat 141	12-

Nr.	In voormalig stadsdeel Westerpark Naam accommodatie	Adres	categorie w-vl-coll /w-vl-ind / zo /12- /12+ / sp / cu
W32	PO-Catamaran	Oostzaanstraat 45	12-
W33	PO-Catamaran, dependance	Bentinckstraat 78	12-
W34	PO-Elisabeth Paulus	Zaandijkstraat 3	12-
W35	PO-Dr.Rijk Kramer	Nassaukade 124	12-
W36	PO-De Spaarndammer	Krommeniestraat 1	12-
W37	PO-Westerparkschool	Van Hogendorpplein 11	12-
W38	Jongeren centrum (naam wordt nog bedacht)	Van Beuningenplein 6	12+

Bijlage 3: bezuinigingen bij rijk en centrale stad

Niet alleen het stadsdeel, ook het rijk en de centrale stad moeten aanzienlijk bezuinigen. Hieronder een overzicht van de belangrijkste nu bij ons bekende maatregelen:

- Er komt een ingrijpende reductie op de middelen, die in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB) beschikbaar zijn voor het bevorderen van re-integratie en participatie. Het zal gaan om een afname van tussen de 30 en 50 procent. De Dienst Werk en Inkomen wil zich voor re-integratie in de toekomst meer gaan richten op mensen met een reële kans op deelname aan de arbeidsmarkt. Dit betekent een drastische afname van de investeringen in de maatschappelijke participatie van mensen zonder perspectief op werk. Dit zal zo'n 60% van de zogeheten Trede2-cliënten treffen. De aan een WWB-uitkering gekoppelde participatieplicht blijft bestaan. Van de stadsdelen wordt verwacht dat zij in het lokale welzijnswerk bij de maatschappelijke participatie van deze Amsterdammers op zich nemen.
- Het effect van de AWBZ-pakketmaatregel (een bezuiniging van de vorige regering op de middelen voor begeleiding) moet nog deels worden opgevangen binnen de Wmo. De gemeenten krijgen daar maar een geringe compensatie voor. In het regeerakkoord wordt aangekondigd dat de resterende begeleiding in de AWBZ wordt overgeheveld naar de gemeenten (Wmo) met een besparing van 5 à 10 procent.
- Inburgering voor nieuwkomers blijft verplicht. De inburgeraars zullen daar echter zelf voor moeten betalen. Wie dat niet kan, kan een beroep doen op een leenstelsel. Voor oudkomers zijn vanaf 2012 geen inburgeringgelden. Dat zal leiden tot een drastische afname van de activiteiten in het kader van vrijwillige inburgering.
- In deze bestuursperiode komt in de maatschappelijke opvang het accent te liggen op uitstroom uit de stedelijke voorzieningen naar kleinschalige woonvoorzieningen, begeleid wonen of reguliere huisvesting. Het lokale welzijnswerk is daarbij een rol toebedacht bij het bieden van bijvoorbeeld voorzieningen voor dagbesteding. Mogelijk zal dat ook een groei veroorzaken van de vraag naar voorzieningen zoals 'Ondersteuning bij de Thuisadministratie'. Stadsdelen en centrale stad zijn nog in overleg over de financiering hiervan.
- Landelijke bezuinigingen werken door op de omvang van het stedelijk budget voor armoedebestrijding. Zo heeft het rijk aangekondigd te zullen stoppen met een investering van jaarlijks 4,1 miljoen voor extra inzet schuldhulpverlening. Voorts heeft de Dienst Werk en Inkomen aangekondigd dat er vanaf 2012 geen middelen zijn voor schuldhulpverlening uit het participatiebudget voor bijzondere doelgroepen. In het regeerakkoord staat dat er vanaf 2012 20 miljoen wordt gekort op het budget voor schuldhulpverlening en 40 miljoen op het landelijk armoedebeleid.

Voor alle duidelijkheid: bovenstaand overzicht is niet compleet, maar geeft een indicatie. In de 'Integrale Analyse Heroverwegingen', een onderzoek van de centrale stad en de stadsdelen naar de effecten van de bezuinigingen, staat een meer complete opsomming.